

35 SENTI

ROMAAN

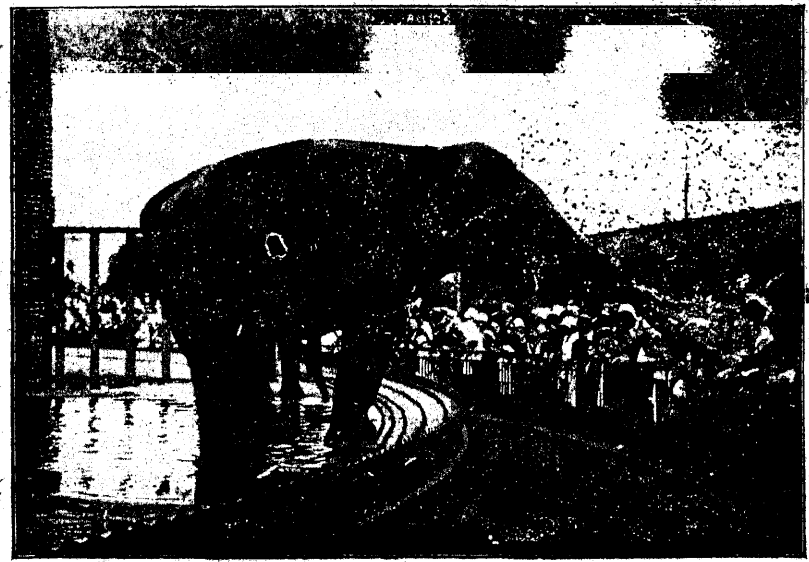
XII. AASTAKÄIK
TALLINN 1933.A.

Handwritten notes:
Kõik...
v.v.

G
MAM
BER
G

No

13

Loomaala lemmik.

KIRJASTUS-O/Ü.
"ARENG"

ROMAAN Nr. 13

SISU:

Jaan Lean: Valge öö.
 Valev Uibopuu: Suremine.
 Arnold Liiv: Kui sulle südame avaksin.
 Erch Friesen: Päikesepaiste.
 Monica Kravezyk: Pulmakingid.
 Linda Stiassny: Kevadel.
 Stephan Georgi: Maja järve ääres.
 Vilhelmine ~~Baltinester~~: Lilleneiu.
 H. ~~Rikand~~: Oi tungid purskeid.
 Hans Fallada Schulleril on õnne.
 Frank Virter: Yellon Jack.
 Aja Berg: Meeletu mees.
 Luise Vestkirch: Julgus eluks.
 Tõtt ja nalja.

Romaan'i

tellimishinnad 1933 aast.:
 Kodumaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-t)	Kr. 6.—
9 " (18 ")	" 4.50
6 " (12 ")	" 3.25
3 " (6 ")	" 1.75
2 " (4 ")	" 1.25
1 " (2 ")	" —.70

Oksiknumber " —.35

Välismaale ühes saatekuludega:

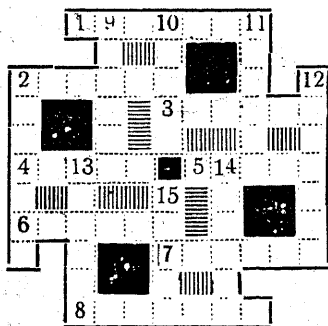
12 kuud (24 nr-t)	Kr. 8.—
6 " (12 ")	" 4.25
3 " (6 ")	" 2.25

„ROMAAN'i“ talitus
 Tallinn, Vene tän. 13,
 telefon 437-18.

Ristsõnade mõistatus.

Nr. 13 (271).

Seadnud: Em. Gutmann.

Sõnade tähendus.

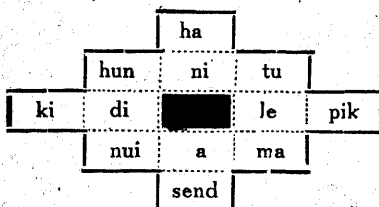
Vasemalt paremale.

Ülalt alla.

1. Eepiliste luuletiste esitaja vanas Kreekas.	9. Õla kont.
2. Juurtega välja kistud känd.	10. De öde.
3. Kurivaim.	11. Kolmesilbiline värsijalg.
4. Armuand.	12. Vähesese paksuga, vesine vedel.
5. Raadrotampide valmistaja selts.	13. Päikesekell.
6. Ainuüksinda.	14. Univorm.
7. Naise nimi.	15. Mitte salajane.
8. Jaam Tallinna ja Tapa vahel.	15. Kaardistik.

Lahendus ilmub Romanis nr. 15 (273).

Lahendus Nr. 11 (269).

Rottmaat

Nr. 13 (271)

Juuli 1933

XII. aastakäik

Valge öö.

Jaan Lean.

Valged on ööd suve tulekul. Valge on tänane öö.

Juba nädal ma varakult ärkvel olen, uni talvega põgenenud on. Veel ikka ei piisa hommikuse ilu nägemisest mulle. Tean: hommegi varakult olema pean oma armsamal alleel, kuulama lindude hõiset koidangu auks, haistma tuhandeid lõhnu ja tundma üksindust . . . üksindust.

Rahuline, kallistav on valge öö. Ta mäsib mu märkamatuks kõnelema enesega ja aeg möödub kiirelt meil mõlemil. Ta jutustab mulle, kuis ta õhtul vaevaga rebunud lahti end sõbrust: ehist, loojangust ja päikesest, sest need ei tahtnud teda omast lõbusast seltskonnast kuidagi lahkuda lubada. Ent valgele ööle meelestund, et mitmed, nii mitmed ootavad teda suurimal igatsusel ja siis lahkunud ta veidi hilistunult sõprade hõlvasti! hüttete saatel.

Jalutasime valge ööga uinuvate puie kaarduvate okste all. Öied valged kui lumi, puudutasid põski ja lokke. Jutustasid lõbusaid lookesi lõhnade keelil. Ja hoolitsev valge öö küsis, miks paljud mu kaaslased, inimesed, ei tule teda vaatama. Ma ei teadnud vastata, ent lubasin seda neilt kõigilt järele küsida. Lubage, et teengi nüüd sedal — Siis tean vastuse viia valgele ööle, kuna homme lähen vaatama teda. Ta ootab mind järjekalt vaikselt alleil ja kordagi pole ta veel hilistunud kohangule.

Mind ootab valge ööga sõnutu jutt. Ma mainin talle, et olete valmis, inimesed, tulema kõik ja küllap ta ehib puud veel enam õitekobarasse, säeb laulma linnud lustakamaid viise.

Tulge vaid!

Suremine.

Katke Valev Ulhopuu.

Siilak on oma voodis pulstunud ja kortsunud riiete all pikk ja ahtake kui tekkide alla peidetud roigas. On kõhnenenud. Näost paistavad ainult suured mustad silmad, muidu on kogu pea luiseks jäänud ja väikeseks kui lapsel. Kulnud on kõrgele jäänud, iga luu palistus ja vorni esineb näos selgete joonte ja kantidena. Silmade kõrval, meelekohtadele, on suured lohud vajunud. Ei ole enam tasandavat liha. Kõrgele jäänud põsenukkidest langevad mustad

varjud hallile näole, tuhmid veretud huuled ühtuvad värvilt alatasa avatud suust paistva alumise hammastereaga. Lõug ja nina on kullinokana teravad. Jõuetu, peenikese kaela otsas on pea, mille ilme on kui surma kiendus, mille mustades silmades alatasa läikivad tulukesed peituvad — salakavalad palavikuleegid. Teravad õlanukid liiguvad ülesalla, vaevaliselt ragisedes tõuseb rinnakorv.

Arni vaatab Siilakut kui salapärasest mõis-

tatust. Arni kardab neid suuri musti silmi ja avatud huulist paistvaid hambaid. Arni teab, et Siilak ei oma mingit jõudu teha kurja kellegile, jõuab vaevalt istuma tõusta. Arni märkab aga mingit metsikut, salajast viha inimeste vastu Siilakus, kes rõõmustub teiste hädadest ja valudest ning on põlgavalt vaikne teiste rõõmu nähes.

Siilak sööb pool võileiba, paneb vaevalt puudutatud piimatassi toolile, kõhib raskelt lõõtsudes ja sülitab üle voodiääre. Sein on voodi kohal haige rõgast müürdunud ja põrandal on tolmune süljeplarak.

Siilak räägib raskelt, pikki pausi pidades. Räägib Arnile, kaheksa-aastasele poisikesele, räägib nagu suurile inimesile. Räägib jutte, millest Arni tilhti suurt ei taipa, aga siiski valu ja õudust tunneb. Ta vahib kaua suuri silmi Arni otsa ja algab siis jälle:

— Kõik arvavad, et ma varsti suren. Ma tean seda. Kui keegi tuleb mind vaatama, naeratab ja ütleb kui lapsele — küll saad pea terveks, siis tean, et ta mõtleb — see tühi sureb varsti. Ei tea, kas niisugune tobu ise ka aru saab, kui loll ta on? Kuigi arvatakse, et ma varsti suren, ei taha ma seda ise uskuda. Ma ei suuda seda uskuda, ma tahan ju ometi elada, veel mõni aastagi! Nii väga kisu ma elu poole, et iga piseimat paranemismärki tervenemise alguseks pean ja iga halvenemist enesele tühisena katsun kujutada. Nii petan end päevast päeva. Ja rahu ei saa ma iial, sest ma võitlen iseendaga iseenda eest. Ja kui seda lootust ei oleks! Lootus on, mis mu hauda viib. Oige on, et lootust on niikaua, kui elu on. Aga niisugune lootus on kibedam kui ükski valu, see on pettepilt. Kui mul praegugi lootust ei oleks, siis oleks mul vähemalt rahu. Kui mul enam lootust ei oleks, siis teaksin, mis teeksin. Nüüd aga kõigun surma ja elu vahel, vaevlen lootustes ja näen ometi lõppu! Öhtul uinudes loodan ja usun, ehk on homme parem, olen südames rõõmus ja kuulan oma kujutluste petlikke lubadusi. Hommikul, mil mõte selge, vannun ja nean ennast, kes mulle ühe valusa pettumuse rohkem löi.

Õnnelikud on, kel enam lootust ega usku pole, sest nemad ei tea, mis pettumused on. Inimesed, kes loodavad, tunnevad valu mineviku pärast, sest nende lootused ei ole täitunud. Inimesed, kes ei looda ega usu, võivad rahus tagasi vaadata, sest midagi pole paremini kujutletud, kui see tõeliselt on.

Alahinnake kõike, alahinnake ennast, teisi, oma seisukorda, alahinnake kogu elu, kiskuge südamest lootused, et ei tuleks ahastuses käsi murda ja valus pisaraid valada!

Ja mina? Miks ma loodan ja usun, miks me kõik loodame ja usume?

Ma loodan ja usun, sest et ma ennast armastan, sest et me kõik ennast armastame, et me endale ainult head, rikkust, õnne, au ja tervist soovime.

Eks püüdkte neile ometi selgeks teha, et nende rikkus, nende au, nende võim ega tervis ei maksa midagi, ei ole midagi! Mõned ehk kiidavad seda suuga õigeaks, kuid südames on lood hoopis teised.

Sellepärast, et ennast armastan, ei suuda, ei julge ma kujutleda, et juba täna ehk homme suren, et iial ei saa terveks, iial ei parane, et kannatan hirmsaid valusid ja kõdunen, muldun, kõikidest viletsamana, kui mahajäetud metselajas.

Ei, kuidas võib olla, et suren mina? Surid üks kui teine, neil oli nii raske haigus, neil oli asi hoopis lootusetu, aga mul on kergem haigus, mul on veel — lootust.

See on kõige lihtsam enesepete, eneserahustamisabinõu. Valu ja kibedus on neile osaks, kes end sellega ei suuda rahustada, sest nemad ei ole lihtsameelsete hulgast. Ja kui lõpuks ometi saadakse aru, nähakse, et pääsu ei ole, siis on veel üks, kõige viimne ja suurem egoistlik saavutus: ega mina üksi, tuhanded enne mind on läinud ja tuhanded pärast mind tulevad kaasa, kõik, kes teie nüüd maha jätite, rõõmsad, et veel elada ja astuda võite, kõik teie peate surema, kaasa tulete kõik, ei, ei, mina ei sure mitte üksi!

Nii toidan minagi end neist lootustist, sest enese kohta ei loe keegi neid lauseid makavaks, mina olen ju mina . . .

Rahelen ja tunnen valu, sest ma ei taha ometi nende „kõikide“ liigist olla, aga elu on ometi nii armas!

Võtke mult kõik, mis mul on, võtke või riidedki! Andke mulle punased põsed ja terve rind! Paljasa kuid rõõmsana lähaksin maailma. Andke mulle tervis ja ma annan kaasilmale inimese, kes iial ei nurise. Aga kes annab? . . . Inimesed on ise kõik õnnetud ja jõuetud ja teise suurendavad ei ole iial tugevad kui oma pisikesed! Kannatused tõstavad inimese väärtust ta enese silmis. Kes palju on teinud, nõuab ka teiselt palju; kes suuri valusid on kannatanud, nõuab ka teiselt kannatust; kes vaeva on näinud, nõuab ka teiselt vaeva-

nägemist, sellepärast ei ole inimesest inimesele abi.

Jääb üle ainult iseennast hoida, iseennast aidata ja valud ja hädad ise kanda. Keegi peab ometi vigane ja sant olema, keegi peab ometi valudes kisendama, sest muidu ei oleks elu elu. Terved on jõhkrad ja toored, nad on oma tervise peale uhked, sest nende egoistlik süda ei ütle neile, et see nende omandus ei ole, et see tuulena võib hajuda.

Mis jääb mul muud üle, nähes, kuidas tuttavad tulevad, mulle nii tühiseid lohutusi ütlevad, pealegi nii hoolitsevalt kui väikesele lollile lapsele, mõeldes ise -- hea, et mul nii ei ole, mis jääb mul muud üle, kui vihata. Seda ma ei taha, kui suurema peaksin (ikka veel loodan!), et kõik nad siis matusel söövad, joovad, laulavad ja üks-teisele targalt ütlevad -- eks ma õelnud, ega see tühi kaua ela.

Siis oled sa surnud, surnud kui koer, kellest ühelgi kahju ei ole, kes midagi teinud ei ole, kes sellega igavesti kaob, paar

päeva -- kaaslastegi meelest oled ununud. Saaks inimeste hulgast kaduda, kaduda hoopis teadmata, kuulmata, kõigega, ühes selle viletsa kehaga. Siis oleks surm ilus. Nii pagana valus on neile näidata, et ometi alla jäin. Nii pagana kibe mõelda, et neil ometi õigus on.

Aga mis tead sina, poisikene, kõigest sellest? Mis aimad sa inimhingest, narriku? Ja ometi näe, räägin seda kõike sulle, ometi kõnelen, mida sa ei taipa, sest ma ei suuda ükski olla oma mõtetega, pean neid kellegile avaldama. Et sa ei tee tarka muigavat nägu, nagu suured inimesed, et sa ei sunni end kunstlikult mu meele järele olema, siis räägin sulle . . . "

Siilak vaikib äkki, nagu alanudki, vahib jonnakalt lakke. Pilgukese pärast on ta voodis sirge ja liikumatu, ainult õlanukid liiguvad lakkamatult üles-alla, laud on vajunud, suured silmakoopad mustavad kui hauad, otsal higitilgad kui helmesterida. Üle piinatud näo on pilguks unerahu maad võtnud.

Kui sulle südame avasin . . .

Arnold Liiv.

Istun mõtiskledes kevadööl metsiku aia lehtlas ja kuulatan, kuis tuksub su süda mu himurate käte all. Joobudes su juuste kevadaroomi, vilksatab hetkeks ajju mõte haiglane: kui nüüd sulle, mu armsaim, enda südame avaksin . . . Vist kargaksid ainsal hüppel, kui ussist nõelatud mu sülelusist kiljatades kaugele? Ei suuda sa pilku heita mu südamesse, et vaadata, kuis seal segi lakkavalt kasvavad mürkseened lõhnavate roosidega, kuis headus ja valguslaikude kõrval ääretu elumustus ja egoism õõna irvitab sulle vastu; seal süütalapsiku rõõmu kõrval istub kurnav mure; halastus süleleb halastamatust; üks äärmus uppumas teise; lihasuretamine kadumas elumõnudesse; alasti tõde pulmitemas linikusse mähitud patuga. Ja mis sulle, mu kallim, hirmsaim vast kõigest, seal näed sa mu südame ar-

mastuse altariil enda kõrval veel teisi naisi, vast veetlevamaid sinust. Oh armsaim, ära kunagi mult nõua, et avaksin sulle mina, äärmuste laps, enda südame! Üks kahest: sa põgeneksid siis nagu ussist mürgitud enda pettumusvaludesse, ehk jälle hetkelise tarretuse järele viskuksid suurtel hirmunud silmel enese tapjana mu südame tahte ja tunnete äärmuste riiki, et saada kord mälestuspildiks tema seinale . . .

Las jääda igavesti mu süda su selgetele, armsatele silmadele avastamatuks muinasjutumaaks!

Meil elupildis vaid tihti õitsvad tundmatutel haudadel, sügavikkude serval ja prüghunnikute veerul ilusamad ning õrnemad lilled . . .

16. V. 33.

Päikesepaiste.

Saksa kirjaniku *Erich Frieseni* romaan.

2

„Ah ei! Kahjuks! Muidu võiksin kuldkaevata ja juua ja mängida nagu teie!“

Ta ohkab — haruldus ta lõbusa temperamendi juures — ja näib nii otseselt kurb, et Karli stüda läheb soojaks ja ta oma valju ilme unustab.

„Ära ole kurb, Metsmesilane! Oled meie Päikesepaiste! . . . Kuid vaata, ma olen su kasuisa —“

„Pah, isa! Selleks oled liig noor! Isa peab olema vana — valge habemega ja kummardunud seljaga nagu Anton —“

Kuid mees ei kuule nähtavasti neiu vahemärkust — su kasuisa, kes sind peab parima tahtmise järele kasvatama,“ jätkab ta tõsiselt. „Kui sind kord mõni —“ suure shesti ja humoristilise silmapilgutusega — „suursugune isand täitrena omale nõuab —“

„See oleks siis juba ammu ilmunud.“

„Või kui keegi tuleb, kes —“ ta viivitab veidi — „kes — sind naiseks tahab? Kui sa abiellud —“

Neiu säravad silmad lähevad veel suuremaks. „Abielluma?“ hüütab ta pool amuseeritult, pool pahandatult. „Mis see siis on? Anton mainis seda ka juba. Ja ühes raamatust seisis see ka. Kui aga Antonilt aru pärisin, kehtis ta õlgu. On see midagi ilusat?“

Häbelikult maalib Karl püssiga kujusid liivale. „Enamasti, Metsmesilane!“

„Ja mina pean ka abielluma?“

„Sa ei pea mitte. Kui sa aga kedagi armastama hakkad — täiesti südamest armastama —“

„Oh, ma tean! Tean!“ hõiskab neiu ja plaksutab rõõmu pärast käsi. „Ma abiellun — sinuga!“

Mehele näib äkki, et päike paistab heledamalt, et lilled õitsevad ilusamalt, et lindud laulavad magusamalt. Kuid ta valitseb end. „Seda sa ei tee, metsmesilane!“

„Miks mitte?“

„Olen kahekordselt nii vana kui sina!“

„Pah! Mis teeb see?“

„Ja sa oled paremaks sündinud kui kullakaevaja naiseks!“ lisas ta kiirelt.

Jälle naerab neiu lõbusalt. „Kuidas sa kõneled! Sa oled suurepäraseim inimene, keda tunnen. Ja mina olen ometi, kui sa sa mind mõnikord Kaplinna kaasa võtsid,

hulk inimesi näinud. Ja ma armastan sind tõsiselt! Väga tõsiselt!“

Ja uuesti põimib ta käsivarred mehe kaela ümber ja suudleb seda suule — see on puhas suudlus täis naiivsust ja süütust.

Mees ei vasta suudlusele, kuid tunneb, et veri ta soontes kiiremini tiirlema hakkab.

Olgugi Karl Heinziusel, nagu kõigil „poistel“, mõndagi stüdametunnistusel — kasvandiku suhtes on ta mõtted ja tunded puhtad ja suursugused. Ja vaimub seltunnil, et ta truu, isaliku kaitsjana oma kätt ta süütu pea kohal hoida tahab — tulgu, mis ial tuleb!

Veel mõned sekundid lasseb ta end süleda. Siis vallandab ta õrualt neiu kited oma kaela ümber.

„Nii siis — õppimisest ei tule midagi, nagu mulle näib!“ katsub ta naljatada, kuigi see kerge toon talle on raske.

Lõbusa naeratusega silub neiu lokke palavalt otsaesiselt. „Kui sellega teen sulle rõõmu, tahan veel kord katsuda!“ ohkab ta naljaka tõsidusega.

Ja puudutamata teemi rohkem, võtab ta mehe käsivarre ja nad sammuvad — Pühvel-Kullavälja poole. —

Sellest päevast peale ei kaeba „filosoof“ enam Metsmesilase õpihimu puudumise üle. Neiu istub tundideviisi raamatute taga, kuldpruun peake käele toetatud, kuma punased huuled väsimatult kordavad ajaloo arve või grammatika reegleid või jõgede nimesid, kuigi noorolend kannatab piinavalt ta loomusele peagu väljakannatamata õppimissurve all.

Kuid ükski ei aima neid metsmesilase ja „Päikesepaiste“ kannatusi, kellelt Pühvel-Kullavälja „poisid“ iga valu oemal hoida sooviks. Kas õnnestub see neile?

III.

Selgeinas sinas kiirgab taevast Pühvel-Kullavälja väikeste plokbarakkide palmija mangoistanduste, kauguses palehigis tšõtatavate kullakaevajate kohal.

Aeglaselt ratsutab Metsmesilane oma taltakssaanud, väikese hobuse seljas läbi lille-rikka oaasi.

Hurmavalt lõhnavad heredavärvilised õitekarikad ta poole. Suured ämblikud on riputanud oma säravad võrgud palsami-

puude ühtepöimunud okstele. Heledate silmadega vahib puusisalik oksaaugust üksikut ratsutajannat. Iseäralikud linnud, pool tuvid, pool papagoid, lehvivad kriiskavate hääliitsustega mööda. Kirjud liblikad hõljuvad lilledel.

Saladuslik metsaelu . . .

Vaibunud vaatlusse, ümised neiu laulukest. Ta süda on nii kerge, nii rõõmus — ta tahaks heameele pärast kas või kogu maailma sütleleda. Ja lapselikus noorusrõõmus laiutab ta käsivarsi.

Bill, ta väike hobune, traavib mõtlikult nagu mõistaks ta oma käskijannat ja nagu ei tahaks ta selle pidutuju segada.

Äkki liigutab ta sõormeid ja hirnub.

Vastuseks kostab rõõmus hirnatus mitte just kaugelt. Kohe selle järele ilmub tiheda pöösastiku tagant lõbus kimmel ja traavib otse Billi suunas. Ta on saduldatud; kuid ratsanik puudub.

Metsmesilane jahmatab. Vahib tähelepanelikult ringi. Kui ta kedagi ei näe, ronib ta sadulast, uurib looma jalajälgi pehmel liivapinnal ja jälgib neid. Hirnudes järgnevad talle mõlemad hobused.

Nüüd peatab imeliselt ragistav toon ta samme ja paneb teda kuulatama. Suur rohutirtsude pilv lehvib mõni samm eemal, kerkib ja laskub ja laseb end äkki maapinnale maha. Ja nüüd — tuleb samast suunast allasurutud hirmuhtüüd.

Kiirelt ruttab Metsmesilane sinna.

Üks noor mees lesib kõrges rohus, tõrjudes kepiga asjatult näljaseid putukaid, keda on tuhandeid.

Üksainus pilk neiu teravaist silmist — ja ta teab: see on võõras, kes ei oska võidelda rohutirtsudega, selle Lõuna-Aafrika nuhtlusega.

Välkkiirelt vuhises ta piits vasakule ja hüvakule, tabab kesk rohutirtsude pilve, mis hädaohtlikul viisil suriseb vaese ohvri pea ümber. Üks osa loomi langeb kahinal maha; teised lendlevad ruttu minema.

Nüüd alles vaatleb Metsmesilane saledat noormehe-kogu lähemalt — täiusliku süütuse kogu naiivse otsekoheusega.

Missugune õrn ja jumekas nägu! Mis imeliselt heledad juuksed ja säravalt sinised silmad! Mis kuldsest-sädelevad udemed peene pealmise huule kohal — õrnad ja pehmed nagu flamingo rinnasuled!

Neiu imestab ja imestab . . .

Ja noormees — ?

Ajades end lebavast asendist üles, vahib ta nagu nõjutult veetlevat neiupilti, kes ta

vabastas hea haldjana muinasloomaalt ühe silmapilguga rohutirtsude nuhtlusest.

Tükk aega puhkavad mõlemate noorte inimlaste pilgud üksteises — noormehe unistavad sinisilmad ja neiu elavad sõstrasilmad —

Siis küsib neiu imestunult: „Kes oled sa, võõras mees? Ja kust tuled sa?“

„Olen eksinud,“ vastab noormees. „Tulen Kaplinnast ja tahtsin teha kõrbesõitu. Kus olen ma õigupoolest?“

„Pühvel-Kullaväljal.“ Ja naerdes osutab neiu ratsapiitsaga kauguses säravate plokkmajade suunas.

„Pühvel-Kullaväljal? On see mõni linn?“

„Ei. See on kullakaevajate asundus.“

„Sakslased?“

„Jah, sakslased.“

Jälle peegeldub rõõmus üllatus noormehe peeneis joonis. „Nii siis kodumaalased! See on vast õnn! Ja teie olete ka sakslane?“

„Ei. Olen lõuna-aafriklane.“

„Kuid teie ometi räägite Saksa keelt?“

„Muidugi. Paremini kui keerulist Inglise keelt, mida ma põlgan.“

„Mina ka!“ kinnitab noormees naerdes ja katsub tõusta, vajub aga allasurutud valuhüüdega tagasi. „Oh häda! Arvan, et lood ei ole korras mu jalaga!“

„Ega see kohe nii halb pole,“ katsub neiu lohutada. „Lase mind järele vaadata!“

„Ei, ei!“ tõrjub noormees, punastades üleni. „Küllap juba läheb. Kui teie oleks nii hea ja tooksite mu hobuse siia —“

„Endastmõistetavalt!“

Neiu toob kimli, seob selle läheduses puu külge ja võtab noormehe kõrval paksul puujuurel istet.

„Tänan! Olete mu vastu väga hea —“

„Pah! Loomulik. Peab aitama, kui saab!“

Ta võtab kübera peast ja silub mõlema käega lokke otsaesiselt. „Miks ütled sa mulle „teie“? Kõik ütlevad mulle „sina“ —.“

„Ma ei või ometi —“ kogeleb noormees ja punastab blondide juusteni.

„Miks mitte?“

„Teie olete mulle ju täitsa võõras!“

„Ja võõrastele öeldakse „teie“?“

„Enamasti.“

„Nii —?“ Neiu vaatab noormees mõtlikult. „Siis pean sulle vist küll „teie“ ütleva?“

„Oh ei! Palun mitte!“

„Näed! See on igav! Just sama puine ja igav kui Antoni vanad raamatud, kus inimesed üksteisele ka „teie“ ütlevad. Vihkan seda!“ Ja naljakas vihas raputab ta oma väikest rusikat.

Noormees naeratab ta naljaka oleku üle. Siis ütleb ta aralt: „Tahan seda katsuda, kui — sa seda soovid!“ ja punastab uuesti „sina“ — sõna juures.

„Nii on õige! Vaata, see läheb juba!“ naerab neiu lõbusalt. „Tule nüüd! Toeta end mu õlale ja astu terve jalaga mu põlvele! Siis kiirelt sadulasse!“

Kuid noormehele näib ainus mõte juba võimatu, et see noor, ilus olend teda teenib. „Ei, ei!“ tõrjub ta kiirelt. „Meelsamini jään siia lebama —“

Nüüd lõpeb neiu kannatus. „Lollus! Tee kiiresti! Muidu võtan sind nagu lapse käsivarrale ja panen sind sadulasse! Tõesti, ma teen seda! Sa arvad vist, et ma ei ole küllalt tugev? Oh, vaata kord —“ Ja ta tahab tõepoolest sõnale tegu järgneda lasta.

See aitab. Vastu pannes, kuid ometi käsku täites, toetab noormees end neiu õlale. Ja peale paari asjatut katset ja vaevaga allasurutud valuohet istub ta lõpuks sadulas.

„Nii!“ tähendab neiu julgustavalt. „Nüüd Pühvel-Kullaväljale! Marss!“

Märgates noormehe nõrkust, tahab neiu ta juure sadulasse hüpata, et teda tarbekorral toetada.

Seal — naksatus okstes — —

Neiu peatub ja vahib ringi. Ja äkki kisub ta kiirelt nagu väik, kimli tagasi.

Oli ülim aeg. Juba vilistab kuul ja puurib julge neiu õlgkübarasse augu.

Ehmatushüüd tuleb noormehe rinnast. Metsmesilane aga haarab külmavereliselt nalkõõsse, mis ta valget, linast kuube kiinni hoiab, võtab lähida püssi kätte ja sihhib.

Ühe läheda mangopuu paksu tüve juurest eemaldub tüne kogu ja langeb maha, kuni neiu kiirelt noormehe taha hobusele kargab, kes oma kahekordse koormaga parajas traavis minema ratsutab.

„Üks kaffer lähedast kaffrikraalist!“ seletab Metsmesilane rahulikult ja osutab ratsapiitsaga liival elutult lebavale mustale kogule. „Ta jälgis sind kindlasti röövimise eesmärgil. Lasin ta käsivarre vigaseks... Ta ei ole surnud, rahustu!“ lisab neiu kaas-tundliku pilguga tema poole pööratud, äkki kahvatunud noormehe näole. „Ma ei tapa inimesi!“

Noormees ei mõista veel hästi. Viimaste minutite seiklused keerlevad tal veel peas. Ta kukkumine hobuselt, rohutirtsude pily, ilusa neiu ilmumine üksilduses, vihisev kuul, ta julge elupäästja külmaverelisus — kõik see teeb ta niivõrd segaseks, et ta peagu enam selgelt mõelda ei suuda.

Aeglaselt, üsna aeglaselt ratsutavad mõlemad. Koerakesena järgneb neile Bill, väike metshobune.

Noormees näeb nähtavasti suurt vaeva, et varjata oma valusid. Aegajalt pöörab ta oma peagu neilulikult õrna näo tahapoole. Teda teeb veetleva olendi otskohene lähedus segaseks; ja ometi tunneb ta survet oma pilku ikka uuesti tervele, noorele neimäole pöörata. Kui ta pilk aga tabab väikest auku, mille kuul puuris neiu kübarasse, tunneb ta värinaid.

Kui heameelega päriks ta neiu nime järele. Kuid noorus on arglik — eriti naiseliku kauniduse ees. Ja nii vaikib ta ja ootab.

Metsmesilasel ei ole aimdustki segadusest, mille tekitab ta lähedus noormehe südames. Ta hing ei tunne edevust. Ja veel vähem toda magusat palavikku, mida nimetatakse „armastuseks“.

Ja ometi puhkab neingi pilk täis huvi noormehel. Ta on ju hoopis teissugune, kui Pühvel-Kullavälja „poisid“! Jah, isegi teissugune kui Karl Heinzius, kes talle siiani paistis suursugususe ideaalina!

Vaikivalt jätkub sõit tihedate puude vilus — aeglaselt, ettevaatlikult, et vigastatu ei põruks. Kuni äkki avaneb tumeda pöösastiku taga siht, mille kaudu särab tügrikollase kõrbe ülev mõõtnatus.

„Kui ilus!“ kostab yaimustatult noormehe huulilt.

Neiu noogutab rahulolevalt. „Kas sinu kodumaal ei ole ilus?“

„Siiski. Seal on ilu teissugune.“

„Kust sa tuled?“

„Berliinist.“

„Berliin on Saksamaa pealinn, Pariis Prantsusmaa pealinn, London Inglismaa pealinn!“ leiendab neiu masinlikult, nätilikult uhke oma geograafiliste teadmiste üle.

Noormees aga ei naerata ta lapseliku õhina üle nagu mõnigi oleks teinud. Ta julgeb ainult arglikult küsida: „Ja sina? Kus elad sa?“

„Pühvel-Kullaväljal.“

„Juba kaua?“

„Jah. Nii kaua kui mõelda suudan.“

„Kas su vanemad ka siin elavad?“

Pily libiseb üle neiu päikesenäokese. „Mul ei ole enam vanemaid. Kuid mul on kasuisa, kes mu vastu on väga hea!“

Jälle vaatab noormees neiu otsa. Ja see pilk näib ütlevat: „Kes küll suudaks su vastu mitte hea olla, sa õrn olend?“

Metsmesilane, kes veel ei ole õppinud meestesilmis lugema, imestab ainuüksi, et

noormehe pilgud säravad. Ja tas ärkab soov teada saada, kes ta on. „Mis on su nimi?“ küsib ta sidetult, looduslapse naiivse avameelsusega.

Noormees punastab kõrvuni ja tõmbab kiirelt visiitkaardi oma heleda flanellkuue rinnataskust. „Vabandust! Oleksin pidanud end esitlema.“

Uudishimuliselt võtab neiu kaardi ja veerib: „Gerald vabahärra v. Trotha“ . . . Mis see tähendab. „Vabahärra“ ?“

„See on Saksa aadlitiitel —“

„Ah nii!“ teeb neiu halvakspanevalt. „Meilgi on „Parun“ Pühvel-kullaväljal. Kuid ta on vilets mehike. Meie ku'sume teda „Hansuks“!“

Noormees naerab neiu naljaka oleku üle. Küsib siis viivitavalt: „Ja sina?“ Mis on sinu nimi?“

„Päikesepaiste! Või, „Metsmesilane“ — kui see sulle rohkem meeldib!“

Noormees vaikib. Üha imelisem näib talle neiu, üha võõram. Kuid ometi — üha veetlevam oma lapselikus elutundmatuses.

Ta tahaks neiu leheameelega veel midagi öelda, talle heameelega jutustada, et ta on puhkereisil peale rasket haigust; et ta täna on teinud Kaplinnast, kuhu jõudis eila aurik „Normanil“, väljasõidu karroosse ja õigupoolest õhtuks jälle hotellis tagasi olla tahtis; et ta hobune kohkus ennist puu taga varitseva musta mehe ees ja ta sadulast paiskas — — kuid ta ei julge.

Ja valud vigastatud jalas suurenevad, nii et ta vaevaga sadulas püsib ja aegajalt tasast hoigamist enam tagasi hoida ei suuda.

Lõpuks ilmuvad esimesed majad. Juba eemalt kostab mõlemale ratsanikule valju „Hallo!“ vastu, millele vastab Metsmesilane heleda, läbilõikava signaaliga värsket kõrist.

Veel veidi — ja neid ümbritseb terve kari „poisse“, kes vahivad võõrast umbusklike pilkudega.

Kuid Metsmesilane seletab kiirelt, väheste sõnadega, mis on juhtunud. Ja „poiste“ algupärane umbusaldus muutub kiirelt sümpaatiaks.

„Võtku pagan kaffrikoera!“ möirgab Peeter sünge pilguga augule Metsmesilase küberas ja tõstab rusika. „Teeme kaffrikraalile külaskäigu. Kuid mitte sõpradenal Mis, poisid?“

Elav nõustumine. Vihased sheetid. Tõusev ärevus. Kuni Metsmesilane riiuhimulistele meeste tähelepanu pöörab sellele, et ta hoolealune on vigastatud ja vajab arstiabi.

Kohe muutub toon. Martin, „doktor“, võtab võõra oma hooleks ja teised tõmbuvad tagasi.

Ainult Metsmesilane luusib veel „doktori“ onni ees ringi ja kuulatab. Ta ei suuda ema Vilhelmine onni minna, teadmata, mis ta hoolealusel puudub.

See kestab kaua, ennekui Martin ilmub — neiu paistab see igavik.

„Kõik on korras!“ noogutab Martin, hakates aeglaselt oma lühidat puupiipu värskete tubakaga täitna. „Ei ole kardetav. Ainult väänamine. Väänsin muskli tagasi. Ta ei tuksatanud kulmudega, hoolimata valgest piimanäost. Peab aga järgmised päevad lebama. Viin ta ema Vilhelmine juure. Vaene mees vajab hoolitsust ja ravi.“ Ja suitsetades läheb Martin onni tagasi.

Järgmisel ööl aga kostab vaikselt karroos relvadekõlin ja võitluskära.

Tosin Pühvel-Kullavälja tugevamaid „poisse“ külastab lähedat kaffrikraali, et tasuda Metsmesilase hoolealuse kallal kavatsatud tapmist.

Mustad mehed panevad vastu. Tekib korrapärane võitlus. —

Kui järgmisel hommikul heatujuline päike vanas uhkuses tõuseb, lesib kollane liivakõrb jälle harjunud vaikuses.

Pühvel-Kullavälja „poisid“ aga vaatavad võidukalt ja noogutavad Metsmesilasele nagu tahtes öelda: „Sinu eest on kättetatud! Sinu ja su hoolealuse eest!“

IV.

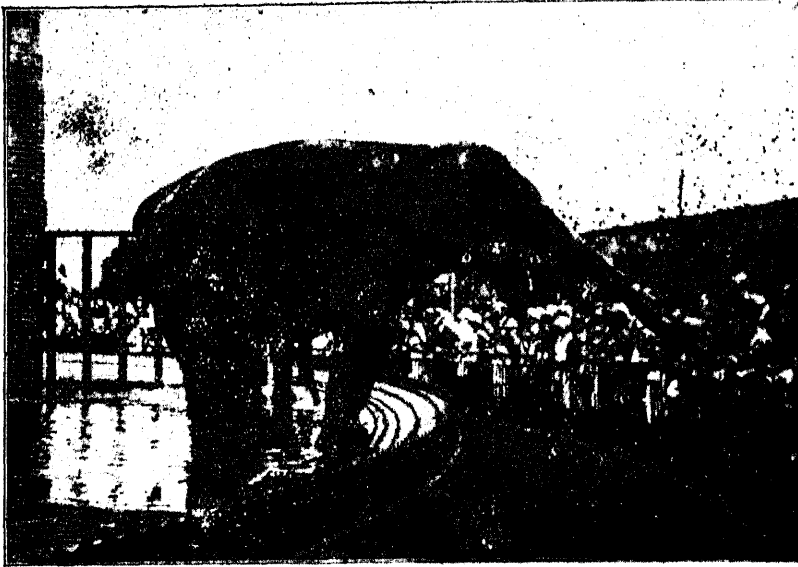
Ema Vilhelmine onnis lebab haige võõras raskes palavikufantaasias.

Martini, „doktori“, jämedad rusikad kõlbavad härjakaelalistele „poistele“. Suursuguse noormehe õrna ehitusega liigendite jaoks on nad liig tugevad. Suurtes valudes väänleb haige kõval asemel ja Metsmesilase silmi tulevad pisarad, vaadates ta valustmoonutatuid, peeneid jooni.

Vastu hommikut uinub haige lõpuks ometi. Ja kuna ema Vilhelmine läheb kööki, et talle suppi keeta, võtab Metsmesilane vaikselt valuvoodi kõrval aset.

Jälle algavad palavikufantaasiad . . . Haige arvab, et on Saksamaal. Berliinis. Ta kõneleb emast . . . ühest suurest villast ja paljudest sõpradest. Selle juures kordub üks nimi, mis neiu kõrvale meele jääb: „Norbert“. Ja tihti kordab haige seda nime teisega ühenduses. See teine nimi on „Liselotte.“

Kes on need mõlemad? Vend ja õde? Või mees ja naine? Ja kas Norbert ja

Loomaala lemmik.

Pildistanud R. Rössiger, Leipziger, Voigtländer-avus-kaameraga.

Liselotte sarnanevad noormehele? Kas üleval põhjas on kõik inimesed nii õrnad ja blondid ja jumekad? . . .

Mõtlikult puhkab Metsmesilase pilk kahvatul näol, mis lebab kinnisilmil nii vaikset kirjulillelisis padjus.

Jälle avanevad palavikutulised huuled. Jälle ähib raskelt hingav noormeherind uhte nime. „Päikesepaiste!“

Ja jälle: Päikesepaiste! Armas Päikesepaiste! . . . Vaata Norbert, kui ilus on ta! Palju ilusam kui meie daamid! Ilusam isegi Liselottest! . . . Ja ta naer! Nagu kuljus nii selge . . . Ja julge on ta, Norbert! Julge! Mitte vahanukk nagu meie tütarlapsed kodumaal. Ta päästis mu elu... pannes oma elu kaalule . . .! Sa ei taha seda uskuda? Sa naerad? . . . Vaata, ta kübaras on kuuliauk! Minu pärast—oh, oh!“

Haiged raputavad värinad. Ta kahvatuil paledel põlevad kaks punast täppi. „Ma palun talt selle kübara . . . ta peab ta mulle andma. . . jah, ta peab! . . . Ta peab mulle veel enam andma. . . jah, veel enam. Päikesepaiste, Päikesepaiste!“

Ehmudes talle arusaamatu, kirgliku tooni üle noormehe hääles, kargab neiu püsti ja tahab kiirelt toast lahkuda. Nagu aimaks haige ta kavatsust, karjub ta äkki valjult: „Päikesepaiste! Päikesepaiste! Ära jäta mind üksi! . . . Jää minu juure!“

Neiu viivitab. Siis heidab ta pahaselt pea kukla. Pah! Mida ta kardab? Tema?

Metsmesilane, kes kartust ei tunne — ei rohutirtsude ega kaffrite, ei vuhisevate püssikuulide ega metsloomade ees!

Pahane iseentsele, võtab ta uuesti jämedal puutoolil haigevoodi kõrval aset ja paneb oma jaheda, kindla kiite oma hoolealuse palavikukuumale otsaesisele.

Kui ema Vilhelmine varsti kosutava supiga ilmub, magab Gerald v. Trotha — tervenemise sügavat, kosutavat und. Metsmesilane aga lahkub vaikides toast. Ta suure silmad on imelise ilmega, neis peegeldub poolenisti imeistus, poolenisti neiuilik argtus miaksi tundmatu, arusaamatu ees, mida ta sele- ja mis teda hirmu- tab. — —

tada ei suuda

Talle tuleb aimdus, et ta enam ei ole laps. Ja ta hinge läbistab kartlikkus. Kui Karl oleks kodus! Aga ta viibib juba mõned päevad Kaplinnas ja kes teab, millal ta tagasi tuleb!

Väikese elamuse tagajärjeks on, et Metsmesilane end enam ei näita oma hoolealuse haigevoodi ääres.

Kui Gerald v. Trotha esmakordselt voodist lahkuda tohib ja, toetatud „doktorist“, väljas onni ees teeb soojas päikeses esimesi jalutuskatseid, tulevad „poisid“ teda rõõmsalt teretama.

Ja kui ta paar päeva hiljem ühel õhtul — kullakaevajad istuvad täiearvuliselt kõrtsis ja joovad ja mängivad — äkki nende sekka ilmub ja arglikult küsib, kas ta nendega seltsida tohib — kõlab talle hõiskav „Elagu!“ vastu ja paar tosinat klaase whiskeyga tõusevad tema terviseks.

Kui ta siis vana, kõduneva klaveriloksu taha istub, kollaseksiläänud klahvelt „häälestiläänud“ toone välja meelitab ja siia juure pehme tenoriga kodumaiseid rahva- ja armulaule laulab — ei tunne „poiste“ vaimustus enam piire. Ta tõstetakse üles ja kaks meest kannavad teda õlgul, kõikide teiste hõiskava ja mõirgete saatel, võidukäigus läbi Pühvel-Kullavälja, et teda siis tervelt ema Vilhelminele üle anda, kes asjatult on oma patsienti otsinud. (Järgneb)

Pulmakingid.

Ameerika kirjanik **Monica Krawczyk.**

Ta tuli mu juure esmaspäeval. See oli väike naine, tedretähine, blondjuukseline, reeglipäraste näojoontega, ühe sõnaga, tal oli nägu, mis oleks hästi sobinud kameeks.

„Tulin paluma Teid kihlusele,“ ütles ta rõõmsalt, vöörkeelse aktsendiga, kui olin talle pakkunud tooli.

„Oh, ei, ma ei või istuda. Pean veel 29 kohta minema.“

„Hüva, kes abiellub?“ pärisin ma. Ma ei olnud teadnud, et mrs. Dobejkol oli tütreid

„Mu poeg. Ega Teie ei mõistata, mis-sugune,“ ütles ta naljatavalt.

Ma ei suutnud seda. Louis oli 18 ja kaks teist olid liig noored.

„Muidugi, Louis!“ kinnitas ta. „Tema see ongi. Tema abiellub!“ ütles ta õnneliku õhinaga.

„Ega Teie ometi ei . . .“

„Jah, ometi. Miks mitte? Ta on paras eas!“

„Ta on veel liig noor!“

„Noor? Ta on vana küllalt. Kui olin 16, sündis tema. Ja vaadake teda või mind! Miks mitte? Ta leidis neiu ja ma aitan teda. Ta on täis mees! Seda asja enam takistada ei või!“

„Missugune on neiu?“

„Oh, see on väike, lihtne tütarlaps — küllalt kena, kuid vaene, väga vaene. Ta on kõige noorem laps ja ema on vana ja joodik. Sellepärast ei saagi ta pulmi pidada. Kuid sellest ma ei hooli. Mul ei ole tüdrit ja ma tahan teha poja heaks, mis iga ema teeb tütre heaks. Sellepärast pean mina kihluse. Mu nimekirjas on 120 nime. Ja igauks on tulla lubanud.“

„Kuid kas tõesti arvate —“

„Ärge sellepärast muretsege. Asi on täielikult korras.“

„On teie pojal tööd?“ küsisin.

„Ei, ei ole. Kuid mu

peremees lubas teda tuleval nädalal lisa-jouks võtta. See ei oleks sugugi halb. Ma aitaksin neid nende elu hakatusel. Kuid peate tulema tingimata kihlusele! Olete ju tema kooliõpetaja! Kihlused on — “ Ta ulatas mulle paberilipaka, millele oli kirjutatud aadress ja kuupäev. „Ärge unustage. Pange sedel kindlasse kohta. Pean töötama. Oh, oleksin peaaegu unustanud. Kas vajate trammimärke?“ Ta tõi esile rämpase taskurätiku, vallandas selle silmad ja sirutas selle siis minu poole. „Näete, pühin tänavatramme õõseti jaleian nad seal. Müün neliteistkümmend ühe dollari eest. Oh, kui palju see mind aitab! Läänud kuul sain kaheksa dollarit! Näete, need märgid on mulle väga tähtsad, kuna nende eest saadud rahaga võin üürida viie dollari eest halli pulmadeks ja kolme dollari eest orkestri.“

Ostsin mõned trammimärgid, mõistes, et mu dollar leiab kasutamist pulmade kaunistamiseks.

„Tõepoolest, mrs. Dobejko, Teie ei peaks —“

„Ärge muretsege Louis pärast. Tulge ainult kihlusele. Küll näete, et kõik on korras.“

Tuli kihluste päev ja ma ei saanud minna.

Velodroomil.

Pildistanud E. Walterhöfer, Braunschweigist, Voigtländer-Skopariga.

Läksin järgmisel päeval vabandama ja et oma silmaga veenduda, kas mu pakk pärale jõudnud.

„Jah, muidugi, Teie supellinad olid väga kena kingitus,“ kinnitas mrs. Dobejko mulle. „Kahju, et Teie ei tulnud kihlusele. Olid ilmunud 75 naiskülalist ja kõik teisedki saatsid kingitusi. Kõik toad olid täis. Me saime 27 dollarit!“

„Nad abielluvad siis kindlasti?“

„Muidugi! Võtsin eile pangast osa oma hoiusummast välja ja ostsin sõrmused.“

„Teie ostsite sõrmused?“ Olin keeletu.

„Endastmõistetavalt. Louis'! ei ole tõöd. Ja ma tean, mis on kord ja kohus. Oodake. Võtke veidi istet. Näitan neid Teile.“

Ta kraanis kummuti sahtlis ja tõi nähtavale kaks valget karbikest.

„Maksin 35 dollarit kihla-sõrmuse eest. Lasin Louis'! selle mõrsjale anda, et ta seda enne laulatust kanda saaks. Muidugi ütlen neile, et sõrmus rohkem maksis! Kivi näib päris eht teemant! Küll näete isegi! Kas pole need laulatussõrmused kenad? Mõrsja oma maksis 10 ja Louis oma 12 dollarit.“

Mrs. Dobejko oli nagu väike tütarlaps, kes valmistub nukupeole. Ta nägu õhetas vaimustusest ja õnnest, jutustades mulle ühte ja teist asja.

„Teie siis ostsite sõrmused! Tõepoolest, mrs. Dobejko, Louis ei peaks abielluma. Ta on nii noor, tal ei ole tõöd, ta —“

„Oh, liig hilja juba. Üürisin halli ja orkestri ja ostsin täna oma viimase raha eest neile riided. Kas pole kena, et mul oli väike hoiusumma? Tõepoolest, nad alustavad elu sellega, mis olen kogunud kolme aasta kestel trammide pühkimisel. Oodake, ma näitan Teile riideid.“

Ta tõi seinakapist ostud välja.

„See on peigmehe ülikond. 25 dollarit! Kena riie, kas pole nii? Ja see valge ülikond on meie Frankie oma. Ta kannab sõrmuseid. Siin on pruutkleit — siid ja pitsid — maksis 17 dollarit! Ostsin peale selle veel mõrsjapärija ja loori ja kõik muu vajaliku. Mõrsjale kulutasin ligi 50 dollarit, kuid selle eest on asjad kenad?“ Ta surus kleidi oma keha vastu nagu oleks ta ise pruut. „Kui ma abiellusin, ei teinud keegi sellest palju välja ja ma tean, kui valus on see. Nii vaatan järele, et Louis'! ja Jenniel oleks kõik, mis nad vajavad.“

Mis võisin öelda selle peale? Pulmad olid kindlad.

„See on sõnnustepoisi padi. Tegin ta ise. Ei maksa palju — pits on kümnesendipoest

— ja pael samuti. Kas Teie ei arva, et sinine pael on ilusam kui roosa?“

„Muidugi! Teie tegite padja?“

„Jah. Tõusin eile hommikul varemini ja jätsin triikimise muuks ajaks. Sel kõigel on aega. Louis pulmad aga peavad peetud saama.“

„Ma ei tea. Tunnen ikka veel muret. Louis on veel nii kogenemata.“

„Miks peab ta ootama? Olen küllalt kaua ta särke pesnud ja teda hommikuti äratanud! Nüüd võib seda keegi muu teha!“

Mis võisin öelda selle peale!

„Ärge muretsege. Ta on juba täismees. Ta võib oma elu alata.“

„Mis ütleb Teie abikaasa!“

„Tal ei ole midagi öelda! Ta aitab mind. Ta on juba meie pagariga kõnelenud — Teie tunnete teda — Blasikut — ta on meile 12 aastat leiba muretsenud — ta võtab kütsetamise oma peale. Ja siis tellis mu mees veel joogid ja vainuliku.“

„Kes selle kõik maksab?“

„Oh, selle saame mõrsjatantsuga tagasi. Teie tulete ometi pulma! Mõtlen, et noored homme Teile tulevad. Palume sada perekonda pulma. See teeb palju tõöd. Ma käin noorpaariga ühes ja julgustan neid. Nad on väga häbelikud. Üürisime taksi-auto ja sõidame õhtuti inimesi pulma pulma ja Louis pakub meestele sigareid.“

„Kas teate, mrs. Dobejko,“ raputasin pead, „minu arvates on Louis ainult poisike —“

„Ta on nüüd palju teistsugusem! Mõtlen vahetevahel, et see oli minu süü, et nad olid halvad, kui olid väikesed. Jätsin neid nii palju üksi. Teate, olin noor, kui abiellusin ja soovisin enesele ilusaid asju. Mu mees ei teeni sõvedajana palju ja nii hakkasin ise teenima ja mu lapsed jäid tänavale. Kuid nad olid mõistlikud. Louis on praegu hoopis teistsugune!“

„Kuidas suudab ta oma naist toita?“

„Peremees kutsus ta täna lisajõuna tööle. Nad ei maksa üüri. Nad elavad üleval — minu juures! Toad on tühjad. Tulge vaatama.“

Järgnesin mrs. Dobejko saledale kujule trepist üles, millel vedeles kott kartuleid, katkine redel, vanade riiete hunnik ja leierkast.

„Need kaks ruumi — köök ja magadistuba. Ahju ja voodi ostsime Päästearmee poest ja selle laua ja need toolid andsin mina neile. Meil on neid palju. Vaadake,“ ta näitas seinakapile köögis, „need asjad said nad kihlustel. Ja need nõud — kas

ei ole ilus muster? — said nad Cohen Vannaste juurest peaaegu muidu, kuna neil oli litsents. Voodiriided said nad kihlustel.“

„Neil on siis litsents?“

„Muidugi, teate, meie ei või oodata. Tööpoolest, neil ei ole siin halb — ja kui nad saavad rikkaks, võivad nad ära kolida! Kinkisin neile ilusa lambi kihlusteks, kuna neil aga puudub eluruum, siis hoiame lampi all. Meil on väike raadio — nad võivad õhtuti meid külastada.“

„Hüva, Teie olete väga hea nende vastu,“ tähendasin ma, hakates minema.

„Oh, et ma mitte ei unustaks, kas vajate rohkem trammimärke?“ Ta tõi taskurätiku esile. „Iga dollar on vajalik. Tulge kindlasti pulma!“

— — —

See oli suur pulm, kiriklik talitus oli hommikul, siis järgnes visiit päevapiltnikule ja siis eine hallis. Seda serveeriti ruumikas toas, kus pikad laudad olid kuhjatud liha ja vorstide, kartulipudru, herneste, hapukapsaste, juustukookide, salatite ja tortidega. Kõrval asus baar, milles valitses mrs. Dobejko, teades täpselt, kellele pakkuda koduõlut, õlut või veini — ja kellele — silmi pilgutades — pakkuda klaasike valget viina.

Mehed, pühapäevases riietuses, nööpaugus lill, seisid gruppides, Naised, vasttärgetatud kleitides või siidtualettides, seisid samuti rühmades, kõneledes tühest asjust. Lapsed ajasid üksteist taga, kihutades ühest toast teise. Ja üleval, tantsuruumis, libit-sesid noored rõõmsates värvides, tantsides orkestri valju muusika taktis. Pruutpaar seisis sissekäigu lähedal.

Leidsin nad sealt, kui ilmusin õhtupool pulma. Peigmees, kahvatu poiss, kaunis pikakasvuline, heledate juuste ja ilusate näojoontega nagu emagi, naeratas ja teretas mind kohmakalt. Pruut, väike, sale tüdruk, mitte vanem kui Louis, labane isegi siidis, pitsis ja looris, raputas mu kätt ja palus mind sööma.

„Oh, rõõmustan nii väga, et tulite!“ Mrs. Dobejko seisis mu kõrval. „Kas siin ei ole kena? Ja teie tegite enesele nii palju muret! Nad on juba abielus!“

Ta näitas paarile, kes seisis lapselikult ta kõrval.

Vaatlesin mrs. Dobejkot, süttes head kana-praadi. Ta oli riietatud lillelisse siidkleiti, mille peal ta kandis põlle, ja pikad pärlikõrvarõngad ja roos ta juustes tegid ta väga meeldivaks.

„Vabandage, kuid ei või kaua Teie juures istuda. Näete, et mind vajatakse igalpool. Meil puudub üks nõudepesija; ma aitan igakord, kui töö on kibe. Oh, ka Teie peate lille saama.“

Ta vaatas laudadele, kuid kimbud olid ammu juba lagedad — ainult roosioksad haljendasid vaasides. Ta võttis roosi oma juustest ja pakkus ta mulle.

„Mul ei ole teist roosi,“ seletas ta, märtgates selle närtsinud õielehti, „kuid ta lõhnab veel.“

„Ei, pidage roos omale,“ palusin ma.

„Vabandage — kuulete, mind hütatakse. Nad ei saa minuta põrmugi läbi!“

Kaks kuud hiljem, ühel esmaspäeva hommikul, läksin mrs. Dobejkot vaatama.

Köögis pesi noorik helelillelise pesukleidis perekonnapesu. „Mu ämm ei ole veel üleval. Teate, ta töötab ööseti.“

„Ja Teie pesete ta pesu!“

„Jah, ka mina teen tööd, kuid peremees vallandab mind esmaspäeviti ja siis pesen pesu.“

„Kus on Lounis?“

„Oh, ta teeb üleval majatööd. Ta vallandati kohalt.“ Ta pööras magadistoa suunas. „Kuulsin, et mu ämm Teid hütab. Võite kohe sisse minna.“

Läksin magadistuppa, kus mrs. Dobejko istus oma voodis, toetades pead patjade hunnikule.

„Tere hommikut, mrs. Dobejko,“ teretasin ma. „Teil on nättud kerge põlv.“

„Jah, pean puhkama. Tegin enne pulmi liialt tööd. Jennie on noor, ta peseb pesu kahe tunniga.“

„Louis on nättud abielus, Teie mured on nättud lõppenud,“ ütlesin ma.

„Jah, kõik läks hästi. Pruuttants tõi sisse 300 dollarit. Kui mu mees pulmade kulud tasunud oli, jäi veel 40 dollarit noorpaarile. Nad tasusid sellega päevapiltniku, ostsid pool tonni süsi ja vürtspoest umbes üheks kuuks toiduaineid.“

„Kuidas on Louis tööga?“

Mrs. Dobejko haigutas ja lõi siis käega suule. „Talle on tööd lubatud,“ vastas ta. „Kui ta seda aga ei saa, siis palun peremeest, et Lounis saaks minu koha. Kuna ta alustab elu, vajab ta rohkem kui mina. Oh, et ma mitte ei unustaks, mul on veel mõned trammimärgid müüa... Kas tahate osta?“

Ta pani sõrme oma huulile ja sosistas siis. „Pean baby jaoks hoidma. Jah,“ ta naeratas, „Louis jutustas mulle!“

Kevadel.

Austria kirjanik *Linda Stiassny.*

Vististi on see vaid kevad, aga noored inimesed ei mõtle sellele ja küsivalt hämmastudes: Mis on minuga? See rahutus — see igatsus . . .

Enamik neist kannab oma rahutuse mägedesse. Nad ei taha ju otse taevasse tormata, ainult vähekeseks vabaneda maast, mis meie süngel ajal rõhub noorustki. Oh, see maa! Kust võiks tõusta nii palju mõnu — võiks! Tema on alati ilus ja puhas. Aga see, mis tema pinnal nüüd sünnib! Me teame seda ju kõik . . .

Ka noore doktor Helmut Franki valdab see füüsiline kevade- ja elamusigatsus. Ta vaatab aknast välja. Varahommiku paistis troonil üleval uus päike — üksikult kui ürgaegadel ja piiritult. Ta meelitab soojalt — võrgutavalt. Mees viskab raamatud käest. Välja, välja sädelevale, lõhnavaile ülestõusmisepeole!

Jalutuskäik kõrvalistel, vaiksetel radadel. Suurlinn taganeb — väike mets, helemahlaselt haljas, nagu see noor kevade ise, kuumub peagi tema pea kohal. Noore romantiku õrna luule lennuga sammub ta läbi puiesteede, kus nüüd põlevad kastaniatekütünlad, ja äkki seisab ta uue ime ees: miriaadide pungad noogutavad noorte, saledate puude oksastikust — kollastena ja rohelistena ja roosipunastena. Nende taga seisavad kenad villad — eeskujulik seisundus. Aknad seisid kõikjal lahti. Kirjud lilled kummardasid. Kõik lõhnas kevadeselt.

Äkki ta peatub. Ühest kollasest majakesest, millel lumivalged aknaeesriided, hakkab laulma — klaver. Schuberti kantiléné ime hakkas tundmatute võluvate all õitsema. Nuuksuvad, hajuvad hümni-toonid voolasid läbi nooremehe südamest, mis oli täis õitsvat õnne. Nüüd kerkib esile üks Straussi valts, ääreni täidetud igatsusest, võrgutav, õrn, nagu noore hinge naer. Ja siis: Beethoveni sümfoonia. Noore hinge — nutt . . . Naer ja pisarad, mõlemad olid ta omad. Tema elupuult.

Juurdunult seisab kuulataja. Ta peab teda nägema, seda noort inimolendit, kes siin üleval oma südame avanud ja kõik oma tunded kevadejumalale helides esitab.

Noor? Mispärast küll noor?

Kas ei või see olla mõni valge pea, mis mäletades oma noorusaega siin helides hel-

jub, vabastatud kevadeõhust või mõnest teisest mõistatuslikust küskjalast oleviku ja mineviku vahel.

„Võimatu!“ kiljatub ta süda. Need helid, selle suudeldud, hõiskava valtseri oskas vaid noor naisolend puust välja nõiduda. Ja oma elamushelevuses oli tal kindel nõu mitte kohalt liikuda, enne kui . . .

Äkki vaikib muusika.

Samal hetkel ilmub midagi lahtisele aknale. Midagi valget. Neiu? Ei, kena kevade nimetu õis — muinasjutt — puhas ja valge.

Aknad suletakse. Kerge värin oli noore doktori õlgadest läbi voolanud. Aga ta pidi teda näha saama — iga hinna eest.

Ja siis — väljub värvast kena kuju. Sale ja peen ja õrn. Olend, nagu oleks Jumal ise ta isiklikult modelleerinud. Frankile niis, nagu heljuks ta, nagu ei puudutakski ta jalad maapinda. Sina ei määri oma jalgu iial eluteel, olgu see ka kui porine! . . .

Hämmastatud küsiv pilk tabas noortmeest kahest sügavast naislapsesilmast. Kahest muinasjutulisest selgest aknast, milles peegeldub, imelikumalt kui ta iial näinud, hing. Sellised tähed — käib ta peast läbi — heidavad õnne raketituld sinna, kuhu langevad. Nad äratavad ta tema võlust.

„Pea sinuga rääkima, sa puhas ja peen olend!“

Ja Frank ütles neiuale, kui täpselt ta teda juba tundvat, kui selgesti ta tema olevust mõistvat — selgema keele kaudu Jumala maapinnal: muusika kaudu. Kes selle nii läbi mõelnud ja läbi palvetanud kui tema, see tunneb meie elu olu ja väärtust.

Siis vaikisid nad kaua. Ja jalutasid üksteise kõrval nagu läbi mõne võluuaia. Ja armastus asus nende rinda — alles teadvusetult — kahe puhta, noore inimese südamesse. Sellest vist tekkiski vabisev tiivalõök õhus — sellest vist heliseski õrn, hurmav hää kõrgusest. Nad jalutasid ja unustasid aja. Ja tähed silmitsesid neid kõrgusest, õndsalt sädeledes.

Järgmisel päeval seisis Frank jällegi kollase majakese ees.

„Meie ei tea uksteisest midagi,“ naeratas neiu mõtiskledes.

Nüüd jutustas Frank talle oma doktori-eksami ja sellest, et ta nüüd tahtvat hakata praegust rasket olukorda parandama.

Neiugi jutustab ja nagu loor sumbutab ärdus ta pilku :

Tema olla ohvitseri tütar. Isa olla surnud ja ta elavat ema seltsis. Õppivat muusikat. 21. mail pidavat ta enda kihlrama ühe vanema, hea härraga, ministereiuminõuniku B-ga. Raske võitluse järele andnud ta talle oma ja-sõna. Peigmees armastavat teda väga. Juba lapseeas saadik. Tema maja seisvat nende maja kõrval. Siis — pooleldi kurbus ja suur õrnus hääles : ema nutab palju, kui kuuleb, et mina . . . , et mina . . . Ta kogeleb. Aga ta kaks imeilusat tähte hõiskavad igavest rahvusvahelist : „Ma armastan sind ! Ma armastan sind !“

Nooremehe hing laulab päikese- ja ülemlaulu. Armastada ja armastatud olla ! Seal see nüüd oli, ime elamus, mis sellele, kellele ta osaks saab, kingib jumalikkuse aimduse. Mai ! Noorus ! Armastus ! Kõik see kõrgeim heidetud ainsasse nooresse inimsüdamesse — kas tahab saatus vaadata, kui palju ta võiks kanda õnnest ? Jah, Jumal armastas teda. Nagu tema armastas Jumalat.

Ja kaks noort, puhast südant jõid õndsalt sellest allikast. Armastus on ilusaim ja pühaim saamisel. Nagu loodus maikuul, mil iga põõsas vabiseb igatsusest. Ta lõhnab ja õitseb — alles veel pisarateta. Kuni . . .

Kuni ühel päeval — ühel hallil päeval temale majja sajab — kiri : Neiu ema vanutab teda, palub teda, loobugu ta tema lapsest. Rosmarie on talle kõik tunnistanud. Vaene laps on seatud äkki loitunud armastuse vahele tema vastu ja teisest küljest teise mehe sügava poolehoiu vahele, mis tähendab ta lapsele kindlat tulevikku. Ja liigutavalt, lihtsalt kirjeldab ta, kui raske ta elu on olnud tütreaga, pärast seda kui ta noor abikaasa langes, kui lohutav ja õnnestav temale — vara leseks jäänule — sel hädaajal lootus, et teab oma lapse kõigest tulevikumurest pääsnuma ustavate käte hoiu all.

Järgmisel päeval Frank ei väljunud. Ka selle järgmisel mitte. Järgnes palju päevi, mil noor doktor seisis vaenulikult maailma ja ta sündmuste vastas. Ja noormees hakkas kahtlema isegi Jumalas, keda ta nii väga oli armastanud.

Mitu nädalat hiljem haaras teda metsik igatsus. Ta pidi oma armsamat nägema — ainult kaugusestki . . .

Lähenedes majakesele, nägi ta midagi — hirm ja kurbus kägistasid teda kõrist.

Seal seisid autod reas . . . Keegi härra, kel mirdioks nõopaugus, korraldas. Valged, noored neid läksid autodesse. Õrn, sale olend pärja ja shleieriga . . .

Ei, ta nagu ei tahtnud ta näha. Ta põgenes. Rahu, mida ta nädalaid kogunud, lahkus temast.

„Kõik mööda !“

Kui väga ta käed rusikasse pigistas, hamaste vahelt murdus see esile : lapsenuuksumine.

Kes on küll leitanud sõna, et õnnetus teeb inimese heaks ja pehmeks ?

Doktor Helmut Frankist oli saanud vaikne mees, lähenematu, kaugelehoidev. Ta kestub töösse. Et aga mitte mõtiskleda ! Ta seisis ju keset pärast sõja võitlust ja viletsust. Tõusis, sai ameti ja au — tõusis suure käitise direktoriks ja presidendiks.

Tuli siis ka kõiksugu elamusi iseenesest, aga ükski naine ei jäänud ta südamesse.

Oli möödunud kümme aastat. Oli tulnud jälle kevade. Ja jälle särab õitsev mai puudelt. Isegi tugevad ja üksikud muutuvad sel ajal pehmemaks. Pisut lapseks, kes kisendab rõõmu järele, kel on igatsus käte järele, millest tahaks kinni haarata — inimeste järele . . .

Tema ainsal vennal oli armsaid lapsi ja kallis naine. Nende juures pühitses ta harilikult oma sünnipäeva. Ja see oli tulemas. Kiri kutsus teda sinna ja teatas, tänavu oli seal ka üks külaline — tema naise sõbranna, kellega ta suvel tutvunud ja kes hiljuti jäänud leseks. Järgmine rong viis ta sinna. Tuppa astudes ähvardas ta süda seisma jääda. Mis see on ?

Sale, mustas riides naine. Olend, nagu oleks Jumal ta ise modelleerinud. Ka suur õnn uimastab. Nagu suur valugi. Ainult hetke, siis tuleb ta suust hõiske : „Rosmarie ! Kas on meie kurval ajal olemas veel muinasjutte ? Muinasjuttu õnnest ?“

Noor proua võtab ta käest valulikõndsas pilguga kinni ja vastab tasa, ärdalt : „Kurbuse kaudu jõuame tihti tulevikule, lootusele ja õnnele !“

Oli tulnud hurmav kevadeõõ.

Avatud aknast voolas sisse sirelite lõhn — sirelite magus lõhn . . .

Maja järve ääres,

Helveetsia kirjanik Stephan Georgl.

Aegajalt jooksis suur, kirevais värveis helkiv kasemardikas üle rohtunud tee ja rohelised sisalikud põgenesid tuliseilt päikesplatselt kiirelt sõnajalgade varju, kui lähenevad sammud mürdsid kuivi oksid või astusid kuivanud lehtedele. Ehmunud ja pahaselt löid rohutirtsud oma muusikariistad kinni, kui sammude all hüübus nende kallid värisev heinamets.

Richard Reiser kummardas väikese loigu kohale, mis seisis metsaserval, heinamaa piiril, ning jahutas taskurätikuga otsaesist. Tuhanded sääsed heitsid end sügavusse; liblika inetud tõugud sõudsid veel ning laiutasid ahnelt oma tange. Siis astus ta aeglaselt mäenõlva mööda üles ja vaatas ringi. Üksikus rahus seisis ta ees väike järv; pajud ja pöögid peegeldusid ta läikivas, hallrohekas vees. Kaugel eemal paistis kasemetsake lõunapäikeses. Seal seisis lihtne puumajake.

Reiser raputas edasi minnes pead. Siin elas üksikult ja maailmast lahus juba kuid ta noorpõlvesõber Erich Braun? Kummaline mõte! Tont teab, mis kihutas ta äkki linnast. Midagi pidi ometi olema juhtunud. Jälle kord. Sest Erich Braun oli juba mitu korda pidanud elus hambad kokku pigistama. Tal oli raske, hingeline, ka veidi kinnine iseloom, kus kõik oli tugevam ja sügavam. Osav, sihtkindel mäng eluga, õigel ajal kinnihaaramine, need olid asjad, mille ees ta seisis aralt, õige julguseta.

Kui teised sammusid kergejalgselt oma sihtide poole, siis uuris ta enne aeglaselt, ettevaatlikkude, kaalutud sammudega, kas tee oli hea ja kindel; ta ei julenud kohe astuda hõppelaudadele ja sildadele, mis kõiguvad ja võivad murduda ja nii sündis, et ta üleolevatest omadustest hoolimata tihti jõudis viimasena eesmärgile. Kas koormas teda teadmine, et on aeglane? Kuid ta ei olnud — vähemalt varem mitte — seda märgata lasknud, vaid uuris veel hoolsamini, kui midagi oli läinud viltu, matemaatikat ja täheteadust. Ja nüüd? Mis oli jälle juhtunud? Ta tahtvat välismaale sõita, teati jutustada. — Reiser oli jõudnud ühekordse maja juure lameda katusega. Päikesekülje pool olevad aknad olid suletud. Uks oli praokili. Ta astus sisse ja oli Spartas. Sisseseade koosnes ainult kõige vajalikumast.

„Hallo! Otsin Erich Brauni, kes jooksis mõne kuu eest minema!“ koputas Reiser kepiga värvimatule lauale ja sammus lähema ukse poole. Järgnevas ruumis tõusis otsitu astronoomiliste instrumentide, raamatute, kaartide ja taevaalaotuse, tähe- ja udupildistuste tagant. Brauni otsale kogusid illaluse kortsud, kui silmas äkki-ilmunud külalist. Või oli sel otsaesisel veel väike, vaevalt märgatav võdrastuse vari? Kuid Reiser nägi käesoleval silmapilgul ainult vana sõbra tuntud, veidi tugevat kuju, kes kandis ka siin väljas musta kuube ja armast, tugevat pead. Seda peaju nimetati varem „arvestusmasinaks“, sest Erich Braun oli alati olnud kiire ja kindel arvudejongleur. Oli ta muutunud? Rumalus, kuidas võis ta muutuda nende paari kuu jooksul? Ainult mõlemad kortsud, mis jooksid teravalt nina juurest suunurkadeni, näisid veel silmatorkavamad.

„Erich! Vana pois!“ Reiser ulatas talle mõlemad käed.

Braun pani aeglaselt oma käe külalise pihku. „Richard Reiser siin? Mis tood mulle mu suvipuhkuse?“

Küsitu vaatas ringi. „Usun, siin vajatakse kõige enam valgust ja elu, sest näid olevat üksiklane, kes isegi päikest ei salli!“

„Ta pimestab mõnda,“ vastas Braun lühidalt ja kuivalt.

Reiserile puutus silma sõbra võdrastav tagasihoidlikkus ja sõnavaesus. Kui nad istusid vastamisi, aetas ta mõned küsimused, mis sihtisid Brauni äkilise kadumise poole, kuid ta sai ainult puiklevaid vastuseid; isegi kui ta vaikijat sellega katsus ergutada, et hakkas vanu noorepõlvemälestusi jutustama, tuli vastuseks ainult mõtlik „Jah, ma tean; tookord oli elu ilus.“ Kui Reiser tõi kõne Brauni erialale ja uurimustele, sulas Braun veidi, kõneles teaduslikust tõesest, mis saavat varsti valmis, näitas ja seletas sõbrale astronoomilisi instrumente ja viis ta katusele, kus seisis teleskoop; mis oli suuruse poolest kaunis imponeeriv. Näidates kaardile, mis kujutas päikesesüsteemi, seletas ta: „Siin, Marsi ja Jupiteri vahel, kus keerlevad lngematud planetoidid, leidsin isäraliku, suurema, satelliidi, mida vaatlen nüüd oma väikese teleskoobi abil. Teatasin sellest leiuist ka professor Reinoldile, kes . . .“

„ . . . kes mulle seletas, et sa olevat loobunud sulle pakutud heast kohast, sest sa seisvat kirjavahetuses Lõuna-Ameerika observatoriumiga, kes pakub sulle kohta Montevideos. Ütle, vana poiss, on see tõsi?“

„Ehk.“ Jälle lühidalt ja tõrjuvalt. Kõne katkes. Siis läksid mõlemad alla, istusid kusagile katuse alla, mis pidi kujutama verandat. Külaline sai õlut ja konjakit.

Braun ei suutnud alla suruda dissonantsi tunnet, kuigi katsus juttu ajada, vana, usaldavat tooni leida, mis oli ühendanud mõlemaid juba aastaid. Mis tal on? Küsis Reiser eneselt. Mispärast on ta kinnine vana sõbra vastu? Või — on tal minu vastu midagi? Reiser naeratas. Ei, ei, see oli võimatu. Nende vahel ei olnud iialgi midagi olnud, kui mitte arvestada endiseid, rumalaid, väikeseid noorpõlve arusaamatusi, mis oleks võinud anda põhjust vana õpruse murdmisele.

„Kuidas on professor Reinholdi tervis?“ küsis siis Braun. „Tookord vaevas teda astma.“

„See on, vähemalt soojal aastaajal, tunduvalt paranenud. Ta on mõneks nädalaks Gertrudiga mägestikku reisinud.“

„Hm! Ja kuidas käib preili Gertrudi, su mõrsja, käsi?“

„Ta õitseb!“ naeris Reiser ja koputas sõbrale õlale, lisas ta juure: „Kas tead, vana poiss, see oli su esimene, suur geniaalne idee, et tutvustasid mind Reinoldi perekonnaga. Sinuta ei oleks ma seda toredat tüdrukut iialgi tundma õppinud. Pealegi ei ole mulle tänapäevani selgunud, kuidas sa esimesena meie kihlusest kuulsid. Kas olid nii tähelepanelik? Kombineerisid oma arvudepeaga? Noh, kuidas lugu ongi, usu mind, Erich, ta on armsam tüdruk maailmas; ta on päike, Erich, päike . . .“

„Noh, sa seisid alati päikeses; ta näib olevat su ristimiskingitus, mida andis hea Jumal sulle juba hälli. Sa päikese-, sa pühapäevalaps!“

Brauni huulte ümber mängles iseäralik joon. Pidi see olema naeratus? Kuid siis see oli peatunud katse juures. Reiser aga naeris elujõulise, muretult õnneliku inimese naeru.

„Ära kaeba, poiss; tee järele, istu ka päikesesse. Usu mind, elus oleks rohkem tervet elujõudu, kui inimesed oskaksid julgelt naerda. Ei tohi minema joosta, kui mõõdaminevalt vankrilt lendab poripritse. Ära pühkida ja edasi!“

„Jah,“ noogutas Braun, „nende pritsmetega võib harjuda; nendega peab harjuma.“

Kui see plekk on aga suur, siis ei tohi kohe hõõruda; siis peab tal aeglaselt kivid laskma, siis pudeneb ta ise küljest.“

„Mis hallid oraaklid need jälle on? On sind keegi pahandanud? Vaata seal ülal suurt lampi. Muretse omale uut valgust, uut soojust temalt. Tal on seda kõigile.“

Brauni huuled tõmblesid. „Ütlen sulle teadlasena, et teie elusünbool, teie päike, on moolok, kes sööb oma lapsi. Ta imetab meid esiteks, et end siis meie kulul nuumata.“

„Puh! Seda kõneles diplomaat-pessimist! Poiss, nii ei jõua sa edasi. See paiskab su tagasi, mitte edasi. Kas tead, kuidas mina teen? Komistasin enne metsas ja kukkusin paremale küljele. Kui üles tõusin, naersin, sest mu paberossid olid paremas kuuetas-kus. Õpi elu niiviisi elama. Nii — ja nüüd tahan enne äraminekut supelda.“

Braun vaatas talle järele. Jah, tal oli hea kõnelda, sel päikse-, sel pühapäevalapsel. Kuid kui nahast välja ei pääse, kui ollakse neetud ikka raskelt edasi sammuma, ikka hiljaks jääma . . . Ta langetas pea ja vahtis enese ette. Kuni teda kaugelt äratas lõbus hütid. Ta vaatas üles, järve poole ja äkilises ehmatuses kummardus ta ettepoole. Tükk maad kaldalt eemal ujus Reiser, aegajalt vallatult käevart veest tõstes, paremat kätt läbi järve. Braun tahtis püsti karata. Äkiline mõte tuksatas tal läbi pea. Kuidas, kui oleksin nüüd majas? Ei näe midagi, ei või midagi kuulda? Kui . . .? Mõni sekund keerles ta silmade ees kaleidoskoop. Ta nägi kaht poisikest; üks, kes seisis võitja menuga juba sihil, kui teine alles kaugel hingeldas. Ta nägi end, raskelt, vaevarikalt tööd tehes, kui väljas vilistas kannatamatult Richard Reiser. Kuulis Reiseri häält enne eksami: „Erich, pead mind jällegi veidi aitama.“ Ja Erich, kes oli teist aidanud, kukkus läbi oma raskelt võidetud teadmistega, mis ei suutnud vastu panna äkki tulnud arale kohmetusele. Reiser sooritas eksami vaevata; sooritas ka edaspidi kõik vaevata. Tema, tema ikka tema . . . Ja teine, Braun, oli pidanud sammuma raskeil teil — Gertrud Reinoldi oli sel teel kohanud ja siis oli ta esimest korda märganud elu suurust. Tema, täiskasvanu, kinnine, oli jooksnud lapsena lühale ja metsa, oli jutustanud igale päikesekiirele, igale linnule, igale lillele armastusest, mis võimalik ainult inimeste juures, kes armastavad ainult kord elus. Ja ta äravalitu ei teadnud sellest armastusest veel tänapäev midagi. Seda ei teadnud keegi.

Heinrich Meri, õpetaja Pärnus.

Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja Tallinnas.

Johan Ainson, Tartu ülikooli dotsent, 60 a.

Hugo Raudsepp, kirjanik, 50 a.

Lydia Mey-Starkopf, kunstnik.

Johan Sihver, Tall. Eesti Kirjast. Ühtsuse (Päeval.) direktor.

Eesti avalikkude tegelaste kalender.

1. juul:

- 1873 Juhán Mihkel Ainson, loomaarsstiteadlane Tartus.
1901 Felix Johansen, maalikunstnik.
1882 Kustas Tonkmann, põllumees Valknas.
1873 Ivan Trom, ametnik Pelsersis.

2. juul:

- 1885 Arno Rafael Cederberg, ajaloo professor.
1878 Andrei Jegorov, maalikunstnik
1897 Gustav Reinhold Koppel, metsavahi Kaarma-Suurvallas.
1896 Lydia Mey-Starkopf, maalikunstnik.
1894 Karl Eduard Pajos, poliitikategelane Rakveres.
1884 Aleksander Pääro, omavalitsustegelane Rakveres.
1876 Juhan Toomus, põllumees Torgus.

3. juul:

- 1893 Jakob Adamtau, õpetaja ja sporditegelane Tartus.
1892 Aleksander Audova, loodusteadlane Tartus.
1873 Jaan Karu, õpetaja-õrimees Pärnus.
1887 Heinrich Meri, õpetaja Pärnus.

4. juul:

- 1889 Paul Listakind, õpetaja Pelsersis.
1886 Johan Oja, põllumees Loodis.
1887 Jaan Tenno, (Tenno-Vironi), laulja.

5. juul:

- 1882 Jaan Ainelo, õpetaja Tartus.
1894 Ants Laufer, näitejuht ja näitleja.
1886 Gustav Evert Mesiäinen, lauluõpetaja Rakveres.
1882 Aleksander Tassa, kirjanik, kunstitegelane.
1874 Friedrich Verberg, omavalitsustegelane Narvas.

6. juul:

- 1890 Jaan Jaago, maadleja.
1874 Aleksander Leon Richard Kapp, kirikuõpetaja Tallinnas.
1884 Johannes Kraavik, õpetaja Valvaras.
1899 Johannes Muks, maalikunstnik.
1896 Eduard Naarits, põllumees Kokoras.
1893 Villeim Nano, õpetaja Narvas.
1892 Rudolf Johannes Stein, ametnik Haljalas.

7. juul:

- 1872 Jaan Põldmäe, põllumees Rae vallas.
1884 Mihkel Venda, ametnik Tallinnas.

8. juul:

- 1863 Aleksander Poleštšuk, teadusemees ja arhitekt Tallinnas.
1886 Gustav Tamm, õpetaja Esnas.

9. juul:

- 1905 Karl Ehrmann, ajakirjanik ja kirjanik Võrus.
1869 Jultus Osvald Kaljuvee, õpetaja ja koollikirjanik Tallinnas.
1892 Artur Heinrich Luha, loodusteadlane Tartus.
1882 Johan Sihver, panga- ja majandustegelane Tallinnas.

10. juul:

- 1871 Max Hurt, ametnik Tallinnas.
1892 Jüri Nuut (Nuith), matemaatik Tartus.
1893 August Oja, riigiametnik Tallinnas.
1883 Hugo Raudsepp (Mülli Mallikas), kirjanik.
1884 Franz Juhan Friedrich Rehdolf, metsateadlane Tallinnas.
1882 August Topman, muusikategelane Tallinnas.

11. juul:

- 1884 Jüri Annuson, keemik ja haridustegelane.
1894 Peeter Freiberg, ajaloo professor.

12. juul:

- 1875 Hermann Berendsen, põllumees Amblas.
1883 Jaan Kopvillem, keemik-tehnoloog Tartus.
1883 Karl Luik, Tartu linnapea.
1885 Johannes Voldemar Maivel, põllumees Harkus.
1884 Voldemar Tamman, koollitegelane ja kirjastaja.

13. juul:

- 1894 Nikolai Nurmiste, koollitegelane Tallinnas.
1882 Vassili Peet, õpetaja Tallinnas.
1889 Emma Peterson, õpetaja Tallinnas.
1868 Aleksander Karl Pirker, tuleõrjetegelelane Rakveres.

14. juul:

- 1885 Aleksander Kõösel, põllumees Varblas.
1868 Jüri Meomuttel, õpetaja Viljandis.
1892 Mart Nurk, ajakirjanik Tartus.

15. juul:

- 1890 Ernst Kilkson, füüsik Tartus.
1876 Juhan Köpp, õhistegelane Suure-Jaanis.
1886 Karl Paris, vabadussõjategelane.
1886 Jaan Piibush, õpetaja Sinalepas.

Aleksander Tassa, kirjanik, kunstitegelane.

Felix Johansen, maalikunstnik, karrikaturist.

Andrei Jegorov, maalikunstnik Tallinnas. 55 a.

Praost Aleksander Kapp, Kaarli kiriku õpetaja Tallinnas. Kolonel Karl Paris, Ants Lauter, „Estoo-Kapp, Kaarli kiriku soomusrongide div. nia“ teatri näitleja. ülem Vabadussõjas.

Keegi ei tohtinud seda nüüd enam teada. Ikka uuesti oli ta tookord katset teinud neiule midagi öelda, kuid... Lõpuks oli ta siiski julguse kokku võtnud, oli läinud neiu juure, must kuub hoolikalt harjatud, lillekimp käes. Seal oli neiu talle väravas särasilmil vastu tulnud. „Kuidas, härra Braun, te teate juba? Kas Richard juba jutustas, et oleme kihlatud?“ Tookord kestis vist kaua, enne kui ta suutis vastata: „Jah, muidugi. Tulin — õnne soovima.“

Ja nüüd? Kuidas, kui ta...?

Braun vahtis ujuja silhis. Ta huuled värisid. Sekundid.

Kuid äkki tuksatas ta, pilgutab silmi nagu ärkaja. Tulipunane häbileek tõsis talle näkku. Ta kargas püsti, jooksis järve kaldale nagu tahtes põgeneda inimese eest, kes oli istunud pingil.

„Pahemat kätt! Uju pahemale!“ karjus ta järvele.

Reiser ei kuulnud. Braun rebis nõore, mis hoidsid paate. Higipisarad jooksid aerutamisel ta palgesid mööda alla.

Siis tuli hüüd: „Erich! Erich!“

„Pea end! Ma tulen!“

Braun surus hambad kokku; ta rind töötas kuuldavalt.

„Erich!“

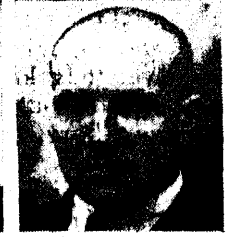
Vesi pritsis; veel mõned minutid, veel... kolm... kaks lööki...

Erich Braun suutis veel haarata blondjuustest kinni. Vaevaga suutis ta rebida maha tihedaid väänkasve ujuja jalgadelt ja käevartelt.

Richard Reiser lahkus majast järve kaldal alles järgmisel päeval. Ta käsi seisis kindlalt sõbra käes. „Erich! Poiss...“

„Pst! Mitte sõna!“ Brauni huultel oli väike naeratus, kusjuures suunurgad veidi allapoole vajusid. „Ela hästi!“ —

All, veeloikude juures inetute liblika ja sääsetõukudega, peatus Reiser veidi ja vaatas tagasi üksikule majale järve ääres. „Annaksin selle eest midagi, kui teaksin, mis on juhtunud sellele tublile poisile. Aitaksin teda meelsasti!“

Juhan Toomus, põllumees Torgus.

Jüri Meomuttel, õpetaja Viljandis. 65 a.

Aleksander Pääro, põllumees Rakveres.

Julius Kaljuvee, pensioneeritud Tallinna pedagoog, õpetaja.

August Oja, õigusteadl., raudteevalits. juriskons. Tallinnas.

Jaan Ainalo, õpetaja Tartus.

Lilleneiu.

Saksa kirjanik *Vilhelmine Baltinestor.*

Oma rohelise korviga, milles uhkustasid lõunamaa lilled, seisis Leena päev päeva kõrval suurlinna käidavamal tänaval. Ta oli ilus ja noor ja inimesed ostsid temalt meelsalt lillesid; tal oli eriline hurmavus neid pakkuda, siduda ja korraldada, ja mõnigi stügavam tähelepanija veetis mõne hetke ilusa tüdruku ees, teades, et naise üle võib otsustada selle järele, kuidas ta oma lillesid korraldab . . .

Leena oli sündinud krahvilossis, muidugi vaid aednikumajas, aga üllas ümbrus ja vaade suurele rikkusele äratasid ta olevuses kummalise lõhe. Kui isa siis suri ja ema lastega läks linna, ei suutnud ta oma uue kodu halli, viletsa ümbrusega harjuda, ja kibe igatsus oma lapsepäevade ilusate, kirjute aegade järele jäi ta südamesse.

Põlevalt järgisid ta stügavmustad silmad ilusasti rietatud naisi, kes tänaval liikusid. Kui ta kordki tohiks olla nii õnnelik! Kord vaesusest väljuda ja toreda kavaleri käevangus siidkleidis jalutada!

Leena oleks võinud abielluda. Seal oli üks noor aednikupoiss triiphoonest, kust ta enesele igapäev lilled ostis; see värbis teda õrnasti ja ausasti.

Ema, lihtne ja pödur naine, raputas tihti pead:

„Ära lükka teda tagasi, temale oled sa armas!“

Mis teadis ema oma lapse segastest kuld unistustest.

Siis juhtus ühel vaikselt pärastlõunal, et üks töld Leenast kiires sõidus möödus. Leena tõstis lilled kõrgele; vanker peatus järsku. Tõllast väljus noor mees, ruttas Leena juure ja küsis naerdes ja õnnest vaibiseva häälega:

„Kas võite mulle anda kõik need lilled – kõik?“

Ja kui noormees kõik ta korvi oli tühjendanud, läks ta jälle tölda, kus näis ootavat teda keegi daam, sest temale sirutati sealt vastu peen, väga valge käsi. Ja tühjast korvist leidis ta hulga rahapabereid, nagu ta neid veel iial polnud koos näinud. Oli see õnn?

Ta peas välgatas äkki mõte, ja ta andis enesele väljakutsuva seisandi. Kas ei olnud tema sama ilus kui teised noored neiu, kes temast iga päev möödusid?

Mõni hetk hiljem seisis ta peenes poes

ja nõudis endale ilusa kleidi, kübara, kingad, lühidalt kõik, mida daam vajab. Esiti silmitseti teda imestades, siis aga, kui ta näitas raha, teeniti teda vastutulelikult. Kui pehmesti ümbritses teda siid, kui ilus nägi ta välja suures lihvitud peeglis!

Siis seisis ta tänaval, pisut kohmetu toredais riietes. Laps võitis naise ja ta esimene käik oli konditoreisse, mille akende ees ta tihti igatsevalt oli jalutanud. Ja kuna ta iharalt maiustas, ootas ta suurt õnne, mis nüüd tingimata pidi saabuma. Nii usklikult ja kirglikult on küll harva inimene oodanud oma õnnenatukest!

Konditorei nurgas istus keegi noor mees, luges ajalehte; muidu oli konditorei kaunis lage ja tühi. Leena silmitses võõrast; seda peakuju, neid heledaid juukseid oli ta juba kuski näinud.

Nüüd laskis mees kõe langeda; neiu nägi ta nägu, mida ajaleht seni varjanud, selgemini. See oli Rolf, krahvi poeg, kelle mõisas ta sündinud!

Leena kahvatas. See oli ta lapsepõlvine rumal armastus. . . Ta oli kord selle poisi vastu tundnud poolehoidu. Siis aga, kui Rolf ennelõunat üllade inimeste jalutuskäigu ajal temast lugemata kordi möödus, teda ära tundmata, oli see väike armastus haihtunud ja vaeses neius ärganud uhkus.

Noor krahv jättis lehe lauale ja vahitis teda tarretult; Rolfil oli hurmav naeratus, naeratus, mida naised armastasid. Suursugu mehe kindlusega tõusis ta nüüd, astus Leena juure ja küsis pehme, sunbutatud häälega:

„Andestage, armuline preili; ma usun, et mul õnn oli teiega viimasel pallil tant-sida . . .!“

Seiklus! Seal ta nüüd oli! Ja tasase häälega ta avaldas: „Jah.“

„Nii siis ometi! Esialgul ei olnud ma selles kindel. Paistate mulle seekord tõsisemana kui tookord. Kas tohin teie kõrval istuda? Vististi ootate kedagi, kes eitule? Minu sõber, kellega pidin siin kohtama, jäi tulemata. Ja teie sõbranna vististi samuti? Eks? Aga mispärast olite nii kõvastudamega, et mul viimasel pallil äkki ära kadusite? See polnud teie poolt ilus!“

Kuidas noor krahv oskas jutelda. Krahv

vilossi tore saal, kuhu ta vargsi mõnikord hiilinud, muutus Leena ees elavaks. Seal valitses too kerge toon, too rõõmsus, too iludus, mida tema nii väga armastas . . .

Rolf jutles. Leena istus nagu unenäos. Et Rolf ta kellegi teisega vahetas, et see õieti oli laenatud õnn, kerge ja haihtuv nagu kirev seebimull, ei tulnud tal meelegi.

Väljas laskus videvik. Hetkeks sulges tema silmad; vaeste linnajagu kerkis süngelt ta ette, pödur ema ja kõik muu viletsus.

„Nüüd ma pean minema,“ ütles ta väsinult.

„Juba? Aga ei!“

„Ometi!“

„Noh, pean leppima. Aga täna ei pääse te enam minu käest, enne kui ei ütle mulle oma aadressi, ja ma palun alandlikult luba teid ja teie lugupeetud proua ema homme külastada!“

Kurvalt naeratades noogutas Leena ja andis Rolfile ühe noore, rikka daami aadressi, kellele ta pidi iga päev lillesid koju viima.

Siis läksid nad mööda pimedat tänavat. Kuipalju õrnu sõnu ütles Rolf talle! Leenal oli, nagu sammuks ta üle siidi, üle pehme, sileda siidi, läbi võõra maailma . . . Nagu inimene, kes joob peekrist viimast magusat veini, nautis ta seda ajahetki.

„Siin peame lahkuma.“

Midagi murdus ta südames neid sõnu üteldes. Käesuudlus, ainus ta viletsas elus! Mööda!

Leena käed langesid lodevalt kõrvale ja väsinult sammus ta oma vaestelinnajakku — koju.

Toas, kus lamab ema, oli pime. Leeni pani ülejäänud raha lauale, võttis toredad riided aegamööda seljast ja hoolitses selle eest, et need reetvalt ei krabisenud.

Oma ohkas.

„Björn oli siin. On saanud hea koha. Sina ei peaks teda alati tagasi lükkama.“

Björn — aednikupoiss! Ja jah! Björn oma jämedate kätega ja valjude, lihtsate sõnadega.

Leena läks voodisse ja toppis enesele padjanurga suhu, et sealt ei väljuks äge nutt.

Nõnda lõppes ta elu ainus õnnepäev.

Björn palus nii tungivalt. Tema oli hea poiss; et tal oli käitumine pisut karm, see tegi Leenale valu.

„Ei või!“ ütles Leena ja pööras pea kõrvale.

Siis seisis ta jälle vanal kohal suurlinna tänaval ja pakkus müta lillesid. Kuidas jämedad saapad teda pigistasid ja kui koredad olid inetud riided ta ümber!

Lõuna eel algas suursugu inimeste jaltuseaeg. Nüüd pidi mööduma ka Rolf. Leena laseb pea norgu, surmahirm väriseb ta südames.

Läbi kõige kära kuuleb ta kõrv tema armastatud, õrna häält. Rolfi pilk riivab teda, teda äratundmata, ja kuna ta naeratahes sõpradega jutleb, möödub ta temast tähelepanematult.

Leena pigistab hambad kokku ja pigistab käe nii kõvasti roosikimbu ümber, et selle okkad talle sügavasti lihasse lõikavad.

Õhtul istus Björn tema majaukse ees ja ootas. Ta palus teda veel kord, palus südamliselt. Äripäevas hajus ta kuldne unenägu.

„Ja, Björn,“ ütles Leena tasa.

Oi tungide purskeid.

H. Rikand.

Tsiu-tsiu, tiu-tiu!

Äh, üle jõu

Käib kuhjuv ilu

Ja kevade võlu!

Oi värve karskeid,

Oi lõhnu ürgvärskaid,

Oi ihade meelitusi, tungide purskeid!

Kuis upuvad sinasse õõtsuvad väljad,

Kuis lõhnavad päikeses küngaste seljad,

Kuis kohavad kodused metsad nii haljad!

Kuis lai ja kuis veelev on taeva õu!

Tsiu-tsiu, tiu-tiu!

Käib üle jõu,

Käib üle mu jõu!

Mu kaasake, kaasa,

Et sirata tiivad,

Las' viivad meid õhjad, las' viivad, las' viivad

Üle lõheneva aasa,

Kus sillerdab jõgi.

Oo, päike, kes sulle sääli supluse tegi?

Hõiss-hõissa, mu kaasa! Viuh üles, viuh, alla!

Rõõm hinges meil pääsenud piirifult valla,

Sest õnneküllust oh laulusse kalla.

Äh, muidu võib funnetest lõhkeda põu!

Tsiu-tsiu, tiu-tiu!

Käib üle jõu,

Käib üle mu jõu!

Schulleril on õnne.

Saksa kirjanik **Hans Fallada.**

On tasane maastik, maju ei ligidal ega kaugel, ja läbi selle puhta looduse rändab tuseselt, linna rätsepasell—moe järele riicatatud noormees.

See noormees on vanast Halle linnast Saale jõe kaldalt; aga mitte õige rännakulust pole teda toonud siia Pommerni ilusatesse metsadesse, vaid seda on juba hulk aega tagasi, et Villi Schuller on sattunud libedale teele.

Ja nüüd on tabajad tema kannul, ja raudteedest eemal, väljaspool inimeste elamuid, kaugel kõigist õnnevõimalustest, rändab ta sihitumalt, rahata. Mets ei näi lõppevat ja kõht ei jäta urisemist, ikka tusesemaks muutub Villi Schulleri nägu. Nüüd komistab ta veel ühele puujuurele ja kirudes istub ta samblale maha.

Aga näib, nagu oleks ta kirumine leidnud vastuse. Kostab melankoolne „muuh!“ Siis pragisevad oksad ja rändur kargab jalule. Sarapuupõõsa vahelt tungib esile valge tähega pea ja lehm ning rändur seisavad vastamisi ning silmitsevad teineteist.

„Vitsi!“ katkestab Schuller esimesena vaikuse. „Tule siia!“

„Muuh!“ vastab lehm ja tuleb.

Miks see veis siin üksipäi laanes liigub, näeb Schuller nüüd ka: ta on kustki plehku pannud, nõõr ripub tal katkenult sarvis. Kuid ta näeb veel midagi muud: et lehma udar piima on tulvil täis, ja kuigi ta oma uut sõpra sedavõrd ei usalda, et otse tema alla laskuda, lüpsata võib ju ka viltkübarasse. See on võimalik; ta lüpsab veel teisegi korra, ja äkki näib maailm hoopis teistsugusena: mets on kaunis, linnud on armsad ja vaikne teerada on õieti ka kena. Parem igatahes kui politseinikuga tema peal.

Villi Schuller silmitses lehma pisut kaheldes. Siis lüpsab ta kübarat, nii et viimased piimatilgad sealt maha lendavad, ja ütleb lustilikult: „Tere hommikust ja tänan väga, „Tähik!““ Ja uuesti tahab ta teed jatkata.

Lehm vastab „muuh!“ ja võtab sama tee. Schuller jääb seisma. Lehm silmitseb teda.

Kui Villi teed jätkab, tõstab lehm oma pea ta õlale, nii et nad ühte kokku jäävad. Ja kuna see on tülikas, võtab Villi nõõrist kinni ja mõtleb: „Ehk teenin leiutasuks lõunasöögi ja õõkorterit.“

Tükikese rännaku järele hõreneb mets, Schuller ja lehm näevad eneste ees põldu ja aasa, jõekest pajude ning paplite vahel ja paremat kätt talu. Aasal tee kõrval seisab talunik ja niidab heina. Schullerile ei tee löbu lehna seltsis temast mõelduda; ta laseb nõõri võimalikult pikaks ja teeb nii, nagu ei oleks tal lehmaga midagi ühist, pomiseb ruttu oma „tere“ ja tahab edasi minna.

„Hei!“ hüüab talunik.

Schuller ruttab edasi.

„Kuulge teie, see on ju mõldri must lehm? Mis?“

„Jah,“ ütleb Schuller kohmetult ja peab seisatama, sest lehm on seisma jäänud.

„Tahab ta tema nüüd ikkagi ära müüa?“ küsib talunik. „Kas viid ta Pyritsa laudale?“

„Jah,“ ütleb Schuller.

„Siis oled vist uus mõldripoiss; mis tahab ta looma eest saada?“

„Kolmsada!“ ütleb Schuller ja higistab.

„See eesel ja põikpea!“ kirub talunik.

„Ja mulle ei tahtnud ta teda selle eest anda!“

„Jumalaga!“ ütleb Schuller ja sikutab nõõrist.

„Hei,“ ütleb talunik, „kuule! Kolmesaja eest ostan ta minagi ja sa ei tarvitse enam Pyritsale minna. Ja lisaraha saad endale veel ka.“

„Kuipalju?“ küsib Schuller.

„Kümme.“

„Viisteist,“ nõuab Schuller.

„Hea küll,“ ütleb talunik ja nad annavad üksteisele kätt.

Hiljem, talutoas, kui Schuller kolmsada viisteist vastu võtnud, seisab talunik mõtiskledes ja keerutab viiemargalist peos.

„Kuuled,“ ütleb ta viivitades. „Sa ei tarvitse Pyritsale minna, mis? Võiksid teha mulle meelega ja ma annan sulle viis marka. Müüsin oma kõrvi talunik Scheelile Puttgartenis — kas võiksid mu kõrvi sinna viia?“

„Jah,“ vastab Schuller viivitades.

„On vaevalt tunni tee. Pead aga vaatama, et mõlder sind ei näe. Kuna ta ju usub, et viibid laadal. . .“

„Minugipärast,“ laseb Schuller ennast pehmitada.

„Jah — ja vaata, et mõlder sind ei näe.“

Eduard Oja,
Uderna 6-kl. algk. juhataja.

Rudolf Stein,
Haljala vallasekretär.

Gustav Koppel,
metsavaht, kaitse-
liidu rühma pealik.

David Rootsman,
astronoomia prof.
Tartu ülikoolis.

Jaan Köpp,
põllumees Sürga-
veres.

Aleksander Kõtsel,
põllumees Varblas.

Temagi tahtis minu kõrvi, aga Scheel maksab kolmsada viiskümmend.

„Ei ma ennast näita,“ ütleb Schuller ja ratsutab teele. Metsa jõudes hakkab ta vilistama; kolmsadakakskümmend marka taskus ja jalamehest ratsameheks arenenud. Kõht täis, rahakott täis milline tore maailm! Kuid siis lõpetab ta vilistamise ja vajub mõtiskellu. Tükike maad kaugemal tuleb teelahk, kust üks haru viib vasakule — veski juure ja teine haru paremale Puttgartenisse Scheeli juure. Schuller pöörab vasakule.

Tuleb niiduorukene metsas; jälle näeb Schuller jõekest ta pajude ning paplitega, ja siis tuleb nähtavale ka juba veski punane katus.

Schuller kargab hobuse turjalt, koputab aknale ja hütab: „Hallo!“ Uks avaneb ja mölder väljub.

„Noh?“ küsib ta ja silmitseb hobust ning ratsanikku.

„Tere,“ ütleb Schuller ja jätab möldrile aega hobust vaadata.

„Kust olete saanud Vossi kõrvi?“ küsib mölper.

„Olen rätsep,“ ütleb Schuller ja ei valeta kord.

„Nii,“ ütleb mölder.

„Olen Vossi sugulane,“ seletab Schuller ja sattub nii jälle vaele.

„Nii,“ kordab mölder. „Ja mis on kõrvil sellega ühist?“

„Onul on rutt taga ja sellepärast laseb ta teilt küsida, kas te kõrvi nüüd kolmesaja eest tahate?“

„Nii,“ ütleb mölder ja mõtleb järele. Mõtleb kaua ja ütleb siis: „Kakssadaviiskümmend.“

Schuller ütleb ainult „ei“ tja tahab jälle hobuse turjale hüpata.

„Pea!“ ütleb mölder. „Kuhu sa siis lähed?“

„Scheeli juure Puttgartenisse,“

„Noh, olgu siis minugi pärast kolmsada, aga rohkem sa ei saa.“

„Aga . . .“

„Ei saa . . .“

„Seo kõrb kinni ja tule tuppa; seal saad raha.“

Schuller on raha vastu võtnud ja joob möldri seltsis parajasti liiku, kui väljast äkki kostab kisa. Keegi paks naine tormab tuppa ja nutab: „Oh isa, meie lehm on läinud. Meie Tähik!“

Schulleri keha läheb kuumaks.

„Neetud!“ hütab mölder. „Kas sa ei võtnud kõva nõõri? Et pagan võtaks! Meie parim lehm!“

Naine nutab, mölder kirub, Schuller aga ütleb:

„Teie lehm on kadunud? Tean, kus ta on.“

„Mis?“ hüttavad mõlemad, suud ummuli ajades.

August Topman,
Tallinna Konservatooriumi oreliklassi professor
ja Tallinna Meestelaulu Seltsi koorijuht.

„Onu Vossi ristikkeinas oli ta,“ teatas Schuller. „Ja onu võttis ta kahju eest pandiks.“

„Minu Tähiku!“ kisendas mölder. „Vana Voss pandib minu lehna. Et teda pärgel päriks! . . .“

Tormab majast välja, kargab kõrvi turjale ja kihutab teele, Schullerile tagasi hüüdes:

„Tule kohe järele, oled tunnistaja . . .“

Schuller parem järele ei läinud. Luges metsanurgas raha üle ja naeris, kui meele

tuli, kuidas mehed nüüd tulitsesid. Mölder Vossi kõrviaga, Voss möldri lehmaga ja mõlemad rahaga kinni makstud. Veel kaua naeris Schuller.

Hiljem aga, kohtuniku ees, kes selle üle ka pidi naerma, ütles Schuller jälle:

„See kõik tuli iseeesest, härra kohtunik, minu tahtmata. Peab ainult oskama, siis saab inimene õnnelikuks. See kõik tuli iseenesest . . .“

Kohtunik aga oli vastupidisel arvamisel.

Yellow Jack.

Ameerika kirjanik **Frank Vilter.**

Lake Worthis, Floriida poolsaarel, õppisin ma esimest korda tundma „kollast kuradit“ — Yellow Jacki, mida arstid nimetavad üldiselt ainult „malaariaks“ ehk hallitõveks.

Neli nädalat polnud vihma piisagi sadanud ja maapind oli nii ära kuivanud, et pragunes millipikkusteks, sügavateks pragudeks; isegi kaevud kuivasid ja joogivett tuli tuua kahe miili kaugusest.

Lake Worthis tegelesid tol korral kolm inseneri New-Yorgist „Idakalda raudteel“ parandusetöid tehes. Nende nimed olid: B. Warren, G. Herbert ja Mac Austin.

Oli palav õõ. Hotelli terrassilt oli näha, kuidas kari metskoeri oli pikas reas metsikult põgenemas.

„Sel peab olema mõni sügavam põhjus,“ tähendas Mac Austin. „Vaadake vaid itta. Too udu seal kauguses pole mitte videvik. See on päev! Pilv . . .!“

Ta peagu kisendas seda.

Kell kolm hommikul sadas esimene vihm tilk. Puud ja pöösad aias õhkasid kergemini, nagu tahaks loodus nüüd korraga kõike seda tasuda, millega ta seni niikaua aega oli ihnustanud! Taevas avas oma luugid ja kogu ümbrus oli veest üle ujutatud. Pool tundi hiljem õige konnakontsert, kuna kitsast kuiva riba meie maja ümber täitis arutu hulk põgenevaid skorpione.

Kui tihe pimedus puhkeva päeva eest taganes, võrdus kogu maa hiigeljärvele. Vesi hakkas peagi aurama ja maast tõusev aur põhjustas meie nahale põletavad, punased villid, mis tekitasid kõrge palaviku.

Cautee, meie must teener, teatas meile ehmunult, ägades, kulas olla levimas „kollane kurat“.

Herbert pani supilusika, mida ta parajasti tahtis suhu pista, värisevi käsi jälle lauale. Warren jõi enda sel õhtul lakku täis. Herbert aga kaotas ühe partii teise järele, ehkki ta muudu oli meister malemängus.

Kakskümmendneli tundi hiljem oli Lake Worthi asundus inimestest peagu tühi. Suur hotell ja villad pandi kinni, isegi maa päriselanikud rändasid lääne poole. —

„Soodavett suhkruga magustatud sidronimahlagaga, tunni takka klaasikene,“ määras arst.

„Hea küll, härra doktor!“

„Ja rõõmsad inimesed haige ümber. Valget liha lõunal, kerget linnuliha õhtul ja külmi banaane igal ajal.“

„Hea küll, härra doktor!“

„Lõpuks aga: eksitamatu õõrahu.“

Me kõik surusime jumalaga jättes arsti kätt, kes lubas varsti jälle tagasi tulla.

Herbert lamas kahvatult, hirm silmis; ta oli hoolikalt mähitud villase vaiba alla, kus teda raputas äge külmavärin.

Warreni whiskypudel seisis väikesel laual. Laua ümber istusid kolmes tugitoolis Mac Austin, Warren ja mina, ja hirmuga järgisime esmaspäevast reedeni haiguse arengut.

Herbertil ju polnudki kardetavat malaariat. Tema uskus seda ainult, ja seep see hädaohtlikkus oligi.

„Tema peab selles ise veenduma,“ ütles arst. „See on tähtsaim tingimus temaervenemisel.“

Mc Austin jutustas kogu päeva lustilikke, pilkavaid lugusid ilusatest piigadest ja kergeemseltest naistest, et haige helevus tõuseks.

„Warren, tahan juua! Kardan!“ ägas Herbert ikka jälle.

Warren andis talle ruttu juua. Pikkamisi loojus päike ja tuli õõ.

„Kardan hirmsasti,“ ägas Herbert. „Olen vist juba üsna kollane. Warren, Austin . . . peegel!“

Warren võttis ruttu oma käsipeegli ja sulus rahustavate sõnade saatel Herberti palavasse kätte.

„No veendu nüüd, Herbert. Sina ei ole mitte kollane. Homme on kõik jälle korras. Ehk tahad nüüd malet mängida?“

Haige ei kuulnud midagi. Peegel käes, silmitses ta oma palavikust lõkendavat nägu, silmad pärani.

„Warren tule siia! Üsna lähedale!“ soostas Herbert.

Warren pani oma kõrva peagu haige huulte.

„Sa kirjutad Maryle. . . kirjutad Maryle, et ma olen alati mõelnud temale. . .“

Kirjutad talle, et ma midagi ei saa parata ja et mul tõsine nõu oli temaga abielluda. Siiaigi tõi minu mu tee vaid selleks, et saaksin rutemini rahu. . . ja. . .“

Warren märkis kõik kirja ja ootas järke, sest Herbert oli äkki vait jäänud. Warren kummardas sügavamale tema kohale ja lähemal hetkel ta kiljatas, sellejuures whisky-pudelit kirudes põrandale visates. Meie uskusime, et ta on kaotanud mõistuse.

Aga siis selgus meilegi kõik: Herbert oli surnud.

Tuppa laskus äkki sügav, rõhuv vaikus. . . —

Mõni tund hiljem täitsime oma kurva kohuse ja teatasime Idakalda raudteeseltsile telegrafiteel kurvast sündmusest

Warren silmitses telegrammi niiskeil silmil, nagu oleks ta tahtnud sellest välja lugeda ise oma saatust.

„Asja seletus peitub ainsas sõnas: hirm,“ ütles doktor. „Keda see kord haarab, on kadunud. Hiljuti elas Chikagos üks kaupmees. . .“

„Ah mis, lollus!“ katkestas ta jutu Mac-Austin, mispeale ka arst vait jäi.

Meeletu mees.

Romaan Saksa keelest.

(Lõpp.)

Patsiendile ei avaldanud see otsus aga vähimatki rõõmsat muljet.

„Mis teile meelestub? Mina pean ära sõitma? Nuud siit? — Mitte ühelgi juh tumil!“ hüüdis ta ärevalt.

„Aga armas poiss, ega sa ometi ei arva, et pärast haigust siit diivanilt kohe jälle võid astuda oma kirjutuslaua ette?“ hüüdis Kruse hämmastusega. „Sa pead enne ometi kosuma, ja nimelt tublisti!“

„Mina kosun siin paremini kui kuski mujal. Ärge nähke vaeva — mina ei reisil!“

„Arnd!“ palus Kora. „Mustmägi, minu väike mõis Taunuses, on imeilus ja väga terve; minu isa ostis ta omal ajal vaid puhkuseotstarveteks. Ta meeldib sulle kindlasti!“

„Ma palun sind, Kora — ära nõua seda. Ma ei mõtlegi reisida!“

See kõlas kibedana.

Dr. Kruse ajas enda sirgu.

„Kuule, kallid!“ ütles ta energiliselt. „Enne kui sa oma külgestündinud jonnii lii-

dad paraneja jonniga, tahaksin sulle ometi anda mõelda, et siinjutt ei ole ainult sinust. Sinu proua vajab tungivalt rahu ja puhkust ja seda võib ta vaid siis leida, kui sind enam pole majas. Palun, silmitse teda! Peagu kolm nädalat ei ole ta siit toast välja saanud, ma arvan, et ohver, mis ta sulle tõi, võiks isegi sinu egoismi rahuldada. Nii siis mõtle hästi järele. Ma loodan, et leian su homme mõistlikumana!“

Ta lahkus.

Pahaselt, huult närides, vaatas Sydov talle järele.

Möödus tükk aega. Ärapöördud, stüngel näol lebas ta patjades. Kora istus vaikselt oma kohal.

Äkki pööras Arnd. Ta nägu muutus pehmeks, kui ta oma noore proua rinnalelas tud näole vaatas.

„Kora, kas oled mulle kuri?“ küsis ta poolvaljult.

Kora raputas pead.

„Ei, Arnd!“

Sügavasti tõmbas haige hinge.

„Sa pead ometi aru saama, Kora, et ma nüüd siit ei või labkuda!“ ütles ta ärevalt. „Juba ükski see mõte, et ma sind nädalaid enam ei saa näha, nüüd, mil me üks-teisele viimaks ometi oleme jõudnud lähemale, teeb mu jälle haigeks!“

Noor proua ohkas pisut.

„On ainult väga raske korraldada, Arnd. Tuba tuleb desinfitseerida, või koguni tapetseerida. Kus võid sa vahepeal magada? Minu ruumidesse ei saa ma sind mahutada, haigus võiks nakatada Dieteri — ja oma töötuppa ei või sa ka asuda, seal teeb vabrikuõu sulle

kära. Peale selle olen minagi tõesti pisut väsinud ja ei tea, kuidas saan hakkama sinu raviga ja ühtlasi Dieteri ja majapidamise eest hoolitsemisega, mida ma nüüd ju ka jälle pean toimima.“

Arnd silmitses teda kaua. Kui kahvatu oli Kora ja ta silmade ümber olid sügavad varjud. Krusel oli õigus talle ütelda, et ta oli egoist. Kora oli nüüd juba ligi kolm nädalat diivanil riietes maganud, kui ta üldse magas. Ja sellejuures mitte suutäitki värsket õhku, ei ainustki sammu välja, kus ta muidu ometi viibis peagu kogu päeva, tõesti, nüüd oli kord ohvrit tuua tema käes, kord ka tema käes!

„Millal ma pean siis reisima?“ küsis ta, peitnata võitlust, mis need sõnad tal maksid.

„Ülehomme!“ hüüdis noor proua vabastatud naeruga. „Ah, Arnd, ma tänan sind, ja ma teadsin ju, et aru saad, et see on vajalik!“

„On's sul tõesti hea meel, et minust lahti saad?“ küsis Arnd kibedasti.

Kora naeratas ja istus diivani äärel. Meelitades silitas ta haige õlga.

„Ole hea, Arnd, sa kosud Mustmäel palju kiiremini kui siin. Valitseja Vedel on ju veel ja ema Vedel hellitab sind nii, et minu selle juures täiesti unustad; küll näed!“

„Oh, Kora!“ Ta pani käevarre naise ümber. „Sa tead selgesti, kuidas ma sinu järelle saan igatsema. Kas mul siis üldse ei tohi enam olla oma tahet?“

Värv või mitte värv . . .

Pildistanud H. Hofheinz, Edigheimist, Voigtländer-hellariiga.

„Arnd, ma palun sind! Kes võiks selle sinult võtta?“

„Sina!“ pönises Arnd. „Sa teed ju minuga, mis ise tahad!“

„Ei, Arnd, nii see ei ole!“ ütles Kora talle silma vaadates. „Sina pead ikka ainult seda tegema, mis sa ise arvad heaks ja õigeks!“

Nüüd pidi Arnd ometi naerma.

„Olgu siis, sa vaene laps; arvan õigeks, et sinu nii ruttu kui võimalik enesest, sinu piinajast, vabastan, et ometi kord saaksid välja magada ja õue ning aeda minna. Nii siis pakime homme ja ülehomme sõidan ma üsna oma tahtel Taunusse!“

„Kruse muidugi saadab sinu sinna!“ hüüdis Kora. „Sa tohid täna ja homme aias jalutada ja nii liikumisega harjuda, aga ükski sa reisida ei tohi!“

„Ja kui kaua peab see lõbu kestma?“

„Neli kuni kuus nädalat, selle järele, kuidas kosud!“

Arnd ohkas.

„Neli nädalat mitte kuulda sinu hüält ja sind näha — kas tead, mis see tähendab? Ja selle juures alatine hirm, et sa mulle siin võib olla lõplikult lähed kaduma, pärast seda kui sinu meel nagu ime läbi on muutunud.“

„Arnd, meil on ju olemas post ja tahan sulle iga nädal kord kirjutada, kas ma veel sinule mõtlen,“ lohutas Kora.

„Iga nädal kord!“ kordas Arnd paha-

selt. „Aga sa annad mulle kaasa oma pildi, Kora, et ma vähemalt temaga saan mõtteid vahetada.“

„Pole ka tarvis, Arnd. Mustmäe elutoas ripub minu suur õlivärvipilt, mille professor L. on maalinud ja mis on hea. Selle maalitud Koraga võid sa minu üle mõtteid vahetada niipalju kui tahad.“

„Noh, see on juba midagi, kui ka väga pisut!“ ohkas Arnd. „Aga palju tähtsam on ju, mis mind vahepeal sulle võiks meelde tuletada. Minul maalitud pilti ei ole.“

„Seda polegi tarvis, Arnd, mul on ju Dieter — sinu elav peegelpilt!“

Järgmisel päeval pakkisid nad üheskoos Arndi mõlemad suured kohvrid asju täis. Kora tõi kõik kohale, mida Arnd äraolekul võis tarvitada. Ta oli nii lõbus, et Arnd vahetevahel kurvalt pead raputas. Viimaks kuulis Arnd teda enese ette naervatki, ja kui ta selle põhjust hakkas uurima, pani Kora terve riida pyjamasid lauale.

„Et need ei unuks, Arnd. Tahaksin näha ema Vedeli nägu, kui ta seda aimamata toredust näeb!“

„Siis ma neid kaasa ei võta, Kora!“

„Oh, ometi, Arnd! Seda pead sa juba minu meeleheaks tegema! Ka tunneksid neist puudust. Mõtles, et Wiesbadenis ja Frankfurtis on peeneid daame ja need linnad on Mustmäelt ainult mõni kassisamm eemal. Kes teab —“

„Kora!“ katkestas Arnd ta jutu ähvardades. „Mina ei söida ei Wiesbadenis ega Frankfurti, aga sinu pildile tahan ma sinu peale kaebust tõsta, sa pilkelind! Ma ei ole veel läinud, ja kui sa mind selle lõbusa helevusega veel piinad, mis vähimatki kahetsust ei näi tundvat meie lahkumisest, siis jään lihtsalt siia!“

Sel hetkel ilmus pärast lühikest koputust arst.

„Ha, väga hea,“ ütles ta reisiettevalmistusi nähes: „Homme kell üheksa läheb rong, kell kaks oleme Mustmäel.“ Ta raputas Sydovi kätt. „Võid reisist rõõmustada, mu sõber. Lubasin su prouale, et transporteerin sinu sinna kui sülelaps.“

„Sul hea rääkida,“ urises Arnd. „Kahekümnenelja tunni pärast oled jälle siin ja lased enesele siin teelaua iga nädal meeldida, kuna mina olen hüljatud ja kaugel jäänutsen.“

„Ema Vedel katab sulle toredaimad teelauad, Arnd!“ lohutas Kora. „Sa tead, ma kirjutasin eile tundite kaupade temale eeskirju. Sul ei puudu seal midagi!“

„Hoidku!“ tõendas Arnd. „Puudub ainult veel sinu tõendus, et ma seal veel õnnelikum olen kui siin.“

„Muigugi tõendan seda!“ hüüdis Kora välkuvail silmil. „Doktor, teie olete tunnistaja ning peate temalt tagasitulekul küsima, kas ta ei ole Mustmäel olnud õnnelikum kui siin.“

Kruse naeris äärmiselt lustilikult.

„Olen selles juba praegu veendunud, proua Kora. Aga nüüd ole rahulik, Arnd; ma tahan püüda sind siin hästi asendada. Kui see sind rahustab, siis tulen siia iga päev teele ja sinu armulisele prouale seltsiks.“

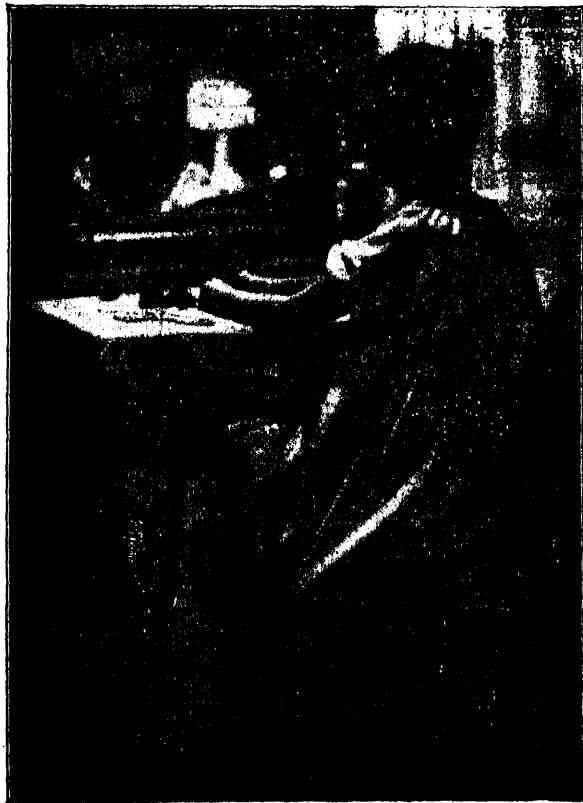
Sydov silmitses teda tusaselt ja pomises midagi, mis mitte ei kõlanud õnnistussõnana. —

Oli teise päeva hommik.

Sydov oli einetanud ja oli reisivalmis. Troska pidi ukse ette sõitma kümne minuti pärast. Kora oli talle kõik valmis pannud ja astus nüüd ta juurde.

Arnd võttis tal kätest kinni.

„Nüüd luba ennast tänada, Kora, kõige,

Peegli ees.

Pildistanud Fr. Moerschel, Radolfzellist, Voigtländerhelleriga.

kõige eest, ja mitte ainult kehaliku ravi eest, mille ta vististi ei oleks haigusest jagu saanud, enam veel selle eest, et sa tervendasid mu südame ja meele!“

Kora vaatas talle silma. Temagi näol peegeldus sügav meeleliigutus.

„Ära mind täna, Arnd! Ma pole teinud midagi erilist ja olen isegi õnnelik, et meie vahel nüüd kõik on hea — õigemini peagu kõik!“

Arnd vaatas talle kirglike palvega silma.

„Sa saad minule mõtlema, Kora, saad katsuma mulle alal hoida seda headust, mis sa mulle nüüd oled ilmutanud? Oleks hirmus, kui ma tagasi tulles uuesti peaksin hakkama võitlema ükskõiksuse ja külmu-sega!“

Kora punastas.

„Annan sulle reisile midagi kaasa. Arnd, mis sinu jõledad mõtted lõplikult peab kaotama!“

Ta astus tema ette, võttis ta pea käte vahele ja tõmbas selle alla.

„Siin annan sulle tagasi su ausõna, mille põhjal sa ei tohtinud mulle esitada ainustki isiklikku soovi!“

Ja tasa ning kartlikult suudles ta teda suule.

Arnd vajus ta ette põlvili ja peitis oma näo ta riide voltidesse. Järsk õnnetunne valdas ta haiguse tagajärjel alles nõrgad närvid. Kora võttis ta kaela ümbert kinni ja pigistas ta pea oma najale. Paar pisarat langes Arndi juustele.

Nüüd tõusis Arnd.

„Kora, Kora!“ kogeles ta ja tõmbas noore proua kõvasti oma embusse. „Kas tead ise ka, mis sa mulle sellega annad? Et see õnnetu ausõna minu tegi peagu hulluks, kuna ma sellega iseenesele tee olin kinni pannud? Ja nüüd viimaks võin ma sind värbida, tohin sind võita, Issand Jumal — see ei ole mõeldavgi — see õnn, mis mulle annad.“

Ta paenutas naise pea tagasi ja vaatas talle õrnasti silma.

„Kora, nüüd tohin sulle öelda: ma armastan sind, armastan sind ja ei taha värsida värbides, kuni sinu kaastunne on muutunud armastuseks. Sa saad leidma minu kannatlikuna — minu armastus on nii suur, et ta sind ei tarvitse rahutuks teha ega sundida, aga sa saad minu omaks — täiesti minu omaks!“

Ja õrnasti suudles ta naise laupa ja suud.

Kora pani oma pea ta õlale.

„Ega sa nüüd teel ennast enam pahade mõtetega ei piina?“ küsis ta.

Arnd kähvas sirgeks.

„Ma ei või ju nüüd reisida!“ hüüdis ta meeletult. „Nüüd, kus ma oma õnne hõlmas hoian, peaksin sinust veel nädalateks lahikuma? Sa nõuad võimatut, Kora!“

Noor proua pani oma käed ta õlgadele ja silmitses teda naeratades.

„Ära unusta, Arnd, et me ju õieti oleme alles pruutpaar. Sa pead mulle aega andma mõttega harjuda, et ma nüüd kellegi teise tahte enese üle pean tunnistama valitsevaks. Ja sina vajad hädasti rahu ning kosutust. Reisi, ma palun sind, sest ma usun, et me alles siis õiget õnne ja rõõmu tunneme, kui see meil mõne nädala pärast alles on oodata.“

Arndi pea vajus.

„Ma ei või sulle sel tunnil midagi keelda, Kora! Aga ole vähemalt teadlik ohvris, mis sulle toon.“

„Tõotan sulle täielikku kahjutasu!“ hüüdis Kora naeratades. „Aga nüüd pead rututama, traska seisab juba ammu uske ees!“

25.

Oli möödunud neli nädalat. August tõi lõikust ja küpsust kõigile väljadele, mida Mustmäe väikesel mõisas kasvatati. See mõis seisis maailmast lahus, nagu loodud puhkuseks, Mustmäe allikarikkal nõlval, ja Sydov oli siit tõesti eest leidnud kõik võimalikud mugavused, mida ta kosumiseks vajab. Ta oli nüüd nii priske, jõulik ja pruun, nagu ei oleks ta iial olnud haige, kui ühel imeilusil augusti hommikul väikese mõisamaja verandal cinelaua istus.

„Nii, ema Vedel, nüüd olen teie headele sõõkidele jälle tublisti au andnud!“ ütles ta lõbusasti vanale lahkele prouale, kes teda teenis.

See pani talle mingisuguse pakikese taldrekule.

„Olen teile siin tänaseks veel mõne võimaliva valmis pannud, härra Sydov. Nimelt paluksin teid täna alles kell kolm koju tulla. Meie peame teie magadistuba kord põhjalikult puhastama. Elate juba neli nädalat seal, ja me ei saanud seal kunagi korralikult koristada, kartes, et teid tülitame. Nüüd aga ei või kauemini kannatada. Sest mis ütleks teie proua, kui me teid jätkasime nii koristamata tuppa.“

Sydov raputas imestades pead.

„Armas proua Vedel, nii hull see asi ei ole. Olen oma toa seni alati korras leidnud. Aga kui see teie südametunnistust rahustab, siis muidugi jään seniks välja, kuni oma kütürimise viha olete välja puistanud.“

Ta pistis pakikese taskusse ja läks.

Vana proua vaatas talle muiates järele, kuidas ta aiast läbi läks. Naerdes ütles ta tüdrukule, kes einenõusid koristas:

„Noh, Luise, temast oleme nüüd lahti. Nüüd aga vaja rutata, et lõunaks kõik valmis on. Küll ta saab tegema silmad, mis?“

Täpselt kell kolm astus Sydov jälle verandale, mida ta juba neli nädalat tarvitas söögitoaks, sest et ilm ilus oli.

Kohvilaud oli kaetud. Tema pilk lendas sellest üle.

„Kirju ei ole?“ küsis ta pettunult proua Vedelit, kes tuli kohvikannuga.

„Ei, härra Sydov.“

Sydov raputas pead.

„Eile õhtul mitte, täna hommikul mitte ja nüüd ka mitte; ootan veel täna õhtuni, siis sõidan koju!“

„Aga, härra Sydov, kas võib siis olla kohe nii rahutu? Kiri võib mõnikord ka hiljuda. Küll ta tuleb juba täna õhtul. Nüüd sööge mõni vahvel — need on head, just praegu ahjust tulnud!“

Ta nihutas taldreku lähemale, valas kohvi välja ja kadus ukse kaudu.

Arnd võttis vahvli ja tahtis seda suhu pista. Seal küünitati üks käsi üle ta õla ja see võttis ta käest kinni.

„See suur süda on sinu jaoks üksipäi liig!“ ütles naerev hüäl.

„Kora!“

Jalule karates kiskus ta Kora oma embusesse ja kattis ta näo kirgliste suudlustega.

„Sina — sina! Arnsaim — kuidas ma ometi jõudsin niikaua elada sinuta?“

Niipea kui ta oli hinge tagasi saanud, vaatas Kora talle särasilmil näkku.

„Arnd, mul on ju nii lõpmatu suur rõõm! Iial pole sa veel nii tore välja näinud kui nüüd. Paremini poleks sa võinudki kosuda!“

„Ja sina, Kora, kas tead, et oled veel ilusamaks muutunud?“

Ondsalt vaatles ta teda. Ja Kora tundus peenes valges pitsikleidis tõesti hurmavana.

„Sa mu ilusaim!“ pomises Arnd. „Oled sa mul nüüd viimaks ometi käes — viimaks ometi! Ja siin — kus sind minult keegi ei saa võtta — ei Dieter, ei sõbrad, ei majapidamine. Ah, Kora, ma tänan sind, tänan sind, et tulid, et kord jälle minu vastu näitad kaastunnet!“

Kora surus enda ta embusse, nagu näha, et varjata naeratust.

„Sinu viimane kiri oli ka liig kaeblik!“ ütles ta.

„Naera mind igatahes — ilma sinuta ei oleks ma siin kauemini enam suutnud kannatada!“

„Tean; kuulsin ju ennist ise, kuidas sa ema Vedelit ähvardasid kiire ärasõiduga.“

„Muidugi! Aga ütle, millal sa õieti saabusid? Sa pead ju a kaks tundi olema siin, kui tulid hommikuse rongiga? Ja siis jätsid mu veel külmavereliselt täie tunni üksipäi? Kora, sul ei ole tõesti südant!“

„Kuidas ma selle saaksingi?“ naeris Kora heledasti. „See olgu sul kahe eest, sest, nagu näib, on sul sellest küllus!“

Ta osutas vahvistidametele taldrekul.

„Sellest jätkub meile mõlemale, tõesti!“ mõõnis Arnd samuti naerdes.

Kora vaatas temale: kui kena see oli, kui valged hambad Arndi päevitunud näos välkusid.

„Noh, siis anna mulle ka üks oma paljudest südametest!“ palus Kora.

„Muidugi, aga mitte muidu!“ ütles Arnd Kora ümbert pahema käega kinni võttes ja paremaga vahvliit nii kõrgel hoides, et Kora juurde ei ulatanud. „Mis sa maksad südame eest?“

„Maks? Oh seda kaupmeest!“ hüüdis noor proua asjatult südant kätte saada püüdes. „Kui sa seda mulle muidu ei anna, siis võtan ta lihtsalt, ihnuskoi!“

Ta kutsus kõigest jõust Arndi paremat kätt paenutada, aga Arnd aina naeris selle üle.

„Ära näe vaeva ilmaaegu, Kora! Nõnda sa seda südant küll ei saa! Aga ma kingin ta sulle, oma südamele lisaks, mis juba ammu on sinu oma, kui sa mind selle eest suudled!“

Kora ohkas kaeblikult.

„Kui ma ei oleks nii isune — ja kui ma ei sööks vahvleid nii meelsasti — seda liigkasuhinda ma tõesti ei maksaks!“

Ta suudles Arndi kergesti põsele.

„Nüüd anna siia!“

„Ja see oli suudlus?“ küsis Arnd viha näidates. „Kora, sinu geniaalne andekus teistel aladel näib sinu täieliku andetuse sel alal tasa tegevat!“

Kora vaatas, oma vahvliit närides, talle näiliku patukahetsusega näkku.

„Ära mõista liig valjult kohut. See oleneb mitte nii väga puudulikust andekusest, kui kõigi eelteadmiste puudusest, Arnd, ja puudulikust õpetusest. Mõttele, me oleme juba hulk aega abielus ja neljast nädalast saadik alles õieti kihlatud — sellepärast tahab see etteheidet küll vaid sind. Sest mina eeldan, et sul on sel alal laialdased teadmised ja

sa oled minu arendamise kuritahtlikult jätnud hooletusse.“

„Oh Kora, Kora, sa magus, kuri olend, kuidas pean ma sulle küll kätte tasuma kõik su veetlevad tigidused, mis ma olen pidanud vaikselt vastu võtma? Aga mitte ilmaaegu ei kutsunud sa mind omale õpetajaks! Pane tähele: see on suudlus!“

Enne kui Kora jaksas tõrjeseisukorda asuda, oli Arnd ta embusse võtnud ja surus oma suu tema suule, nii et Koral hing kinni jäi. —

Päev möödus neil lennul. Nad olid kui vallatud lapsed naljatanud ja naernud.

Aga kui nad pärast õhtusööki küsikües rändasid õitsevas aias, siis soikusid naljatsõnad ja nokkimised pikkamisi ja viimaks käisid nad vaikides — õnneliku koosolemise unelmates.

Aeda piirava metsa äärest pöörasid nad tagasi ja vaatasid maja poole, mille kivikatus kuuvalgusel sädeles.

„Paradiis maa peal!“ sosistas Arnd ja suudles Korat õrnasti. „Minu pruut, minu naine!“

Siis võttis ta naise kätele.

„Nüüd viin ma oma õnne majja. Sina oled reisist väsinud ja pead puhkama.“

„Aga sa ei või mind ju läbi aia kanda!“ tõrjus Kora ehnudes. „Lase mu lahti, Arnd; olen sulle liig raske!“

Arnd aina naeris ja sammus edasi.

„Vaevalt tunnen sind. Aed peaks veel pool pikem olema, et võiksin nautida õnne, et oled minu oma!“

„Arnd, ma palun sind! Mõttele, sa olid haige ja pead end hoidma!“

„Sellest ei ole mul enam aimugi, armsam. Tänu sinu ravile ja Mustmäele on mul hiigeljõud. Sina aga oled ometi vaid väike nõrk tüdruk ja pead ennast laskma kätel kanda, mind takistamata!“

„Eks ma seda näe kohe!“

Kora katsus vabastuda, kuid esiti asjatult. Arnd hoidis ta hõlmas ja ainult naeris.

„Väike, magus, rumal laps!“ pilkas ta. „Ei aita sinu vastupanu. Parem ole üsnä vait!“

Nüüd haaras Kora ta kaela ümbert kinni ja suudles ta suud palavalt.

Järsus üllatuses lödvenesid Arndi käd tahtmatult. Samal hetkel kasutas Kora soodsat silmapilku, seisis jalul ja lendas maja poole.

Arnd jooksis talle küll viivitamata järele, kuid tee oli juba nii lühike, et ta põgenejale enam järele ei jõudnud.

„Kora!“ hüüdis ta etteheitvalt. „Kas ei taha sa mulle ütelda vähemalt „head ööd!““

„Ei!“ kõlas naerev vastus tagasi. „Sa pistad mu veel kinni nagu inimesesõoja!“ —

Jõudes muruplatsile maja ees, jooksis Kora juba verandatrepist üles. Ülemeelikult temale viibates hüüdis Kora:

„Head ööd, Arnd, maga magusasti!“

Ja kadus majja.

Ohates aeglustas Arnd sammu ja jalutas mõne korra murul edasi ja tagasi. Sellejuures vaatas ta ikka jälle üles Kora neiutoa akende poole, mis seisis üleniisel korral. Aga tema lootus, teda kord veel näha, oli petlik.

„Kannatust, kannatust!“ jutlustas ta enesele rõhutult. „Pean talle andma aegu ja leppima õnnega, mille osaliseks ma juba täna sain.“ —

Tuki ajapärast läks ta majja ja avas oma magadistoa ukse. See oli suurim ruum majas ja seal olid enne maganud Kora vanemad.

Aga võlutuna jäi ta lävele seisima. Suuril silmil vahtis ta heledasti valgustatud tuppa, mille sisesead hommikust saadik täiesti teiseks oli muudetud. See oli muidugi proua Vedeli saladuslik tegu.

Toreda frisiirlaua ees, mis ühe akna lähedal seisis, istus sale, valgesse pitsikleiti mässitud naine vallandatud juustega.

Õnneühete tuli mehe rinnast. Mõne sammuga oli ta tema juures ja vajus ta kõrvale põlvili tema ümbert kinni võttes.

„Kora!“ kogeles ta, pool oimetu üllatusest.

Ilus naine pani oma käevarrad ta kaela ümber.

„Arnd,“ ütles ta tema kohale kummardades, nii et ta juuksed temale langesid. Ja siis sosistas ta õnnelikule mehele kõrva:

„Pean sulle ometi viimaks tunnistama: mitte kaastunde pärast pole ma sind ravitsenud, mitte kaastunde pärast ei andnud ma sulle su takistava sõna tagasi ja veel vähem tulin ma täna siia kaastunde pärast, vaid ma tulin sellepärast, et ma sind olen hakanud ääretult armastama ja sinu järele kõigest hingest ihkasin!“

(Lõpp.)

Julgus eluks.

Saksa kirjanik Luise Vestkirch.

1

Hanjörk Villinger istus oma viinamarja-väätidest ümbritsetud maja ees pingil; sa-vipiip rippus tal viltulaskunud suunurgas. Seljas oli tal valge linane kuub, selle all kirev vest, mille taskus peitus väikese tassi suurune taskukell paksu keti küljes, mida ehtisid hulk ripatseid. Jalas kandis ta säärsaapaid. Mugav muige näol, mis oli täis sügavaid kortse nagu laiu rattaroopaid, vaatas ta külategedpidi alla kuni täpini, kus tee valgekclubjatud majade reastiku vahelt välja suunis kuldsest voogavate viljaväljade valhele ja sealt edasi horitsondini.

Ta pilku kütkestas naine, kes, ümbritsetud tolmupilvest, suur korv pealael, kuub üles kääritud, õhtukelladekõlinal tuli külla. Kiriku kõrval asetseva õpetajamaja ette jäi ta seisma, pani korvi osavasti pingile ja ulatas mitu pakki kätesse, mis temale avatud aknast vastu sirutati.

Sama etendus kordus kooliõpetaja ning mitme talumaja ees. Viimaks jõudis ta Villingeri maja juurde, mis seisis põigiti tee otsa kohal.

„Tervist, Fiedleri Liis.“

„Tervist, Villingeri Hanjörk.“

Villinger nihutas end. „Tahad pisut puhata?“

„Kuluks ära. Milline palavus täna!“

Ta võttis korvi pealaele ja ulatas pere-mehele väikese paki.

„Siin on su tubakas, eht virgiinia. Ega's sa viletsaga lepi.“

Peoga laubalt pühkides higi, istus Fiedleri Liis raskesti pingile. Tema nägu oli sama kortsus kui Villingeril. Lillelise pearrätiku alt vaatasid välja hallid juuksetutid, karvased silmakulmud ja paar lustilisi silmi. Jalad olid tal paljad.

Villinger oli tubakapaki avanud ja hakkas värsket tubakat piipu toppima.

„Miks ei peaks ma enesele lubama head?“ urises ta. „Perekonnale ei tarvitse ma seda hoida.“

See kõlas ohkamisena.

„Tõsi,“ kiitis Fiedleri Liis, „seda ütlen minagi. Igatks tehku oma elu kergeks. Kuidas keegi oskab, nii ta elab.“

Fiedleri Liis oli käskjalg, ametisse võetud küla jõukamate talumeeste poolt, et ta neile kaks korda nädalas linnast, mis tunni tee kaugusel, tooks asju, mida kohaliku kaupmehe käest ei saadud. Majakene küla ää-

res kuulus temale ja ka tükikene maad, kus ta kasvatas kartulaid; peale selle pidas ta kanu ja sea ja toitis ennast päevilisenä töötades. Kaks meest oli ta maha matnud, ühe tubli, puusepa, kes linnas surma sai, ja ühe joodiku, kes tal aasta aega põhul pödes. Ja targad arvasid, et selle mehega ka Fiedleri isapärandus, majakene, läheb kaduma. Aga ei; eit oli kokku hoidnud, töötanud, oma varanduse säilitanud, oma lapsed toitnud, kuni ta needki ühe kurja nakkushaiguse tagajärjel pidi kiriku kõrvale kalmistule matma. Aga õnnetus libises tast üle kui vesi. Abirikaks, liikuvaks ja lustilikuks oli ta jäänud oma parimail aastail ja mõtles tagasi alati rohkem häile kui kurjele päevile.

Villinger, kes temaga noor olnud, silmitses teda silmakurudest muiates.

„Oled küllalt saanud kannatada, Liis?“

„Kas sina mitte, Hanjörk Villinger? Jeesus, kui tagasi mõtlen! Meie mõlemad! Nüüd valitseb Villingeri talus raske vaikus. Sinu Andres pole sugugi sinu laadi, mitte pisutki. Üldse meie aja poisid — lausa lagritsavesi suhkruga! Meie olime teisest taignast. Oh kui veel saaks noor olla! Ütlen, kõik kordub, Villinger. Aga noorus, ei see tule enam ial tagasi!“

„Mina arvan, sul ta ei kaogi,“ noogutas Hanjörk. „Brandhofer riputab eemal kirmesilipu, laskis tantsupõranda juba puhtaks pühkida. Küll näeme, et Fiedleri eitki hakkab kepsu lööma. Kallin sul ongi juba tagavaral, kahevärvilises kalevis.“

Liis naeris valjusti.

Ta pühkis uuesti laubalt higi.

Tekkis paus, väsimuse, mugava puhkuse paus.

„Mis on uudist?“ küsis Villinger suunurgast; teisega ta suitsetas.

„Ei midagi tähtsat. Bokememis Peeter Maieri juures on surnu kodus.“

„Kes?“

„Noorperenaine ise.“

Villingeri suust tuli tasane vile.

Liis vaatas enese taha aknale.

„Lapsevoodi, tead. Nagu kord sinu Johannagi. Kurb lugu!“

Villinger pööras pea kõrvale.

„Kas soovid ühe napsu?“ küsis ta karedalt. Ja vastust ootamata kisendas ta lah-

tise maja ukse poole: „Anshel! Too Fiedleri Liisule napsu!”

Liis silmitses vanameest kavalasti silmi pilutades.

„Jooksete nagu kass tümber palava pudru, sina ja sinu Andres. Küll Jumal juba toimib nii, et peate ta supi ära sööma, kas tahate või ei. Kõige parem on igatahes: neelata alla!”

„Anshel!” kordas peremees kõvemini ja võttis siis piibu suust. „Ei sa tarvitse seda Andresele jutustada. Tead isegi.”

„Villinger, vili kasvab, kui on päikest ja vihma, ja nii kasvavad inimesedki. Sinu Andresega ei ole mul pealegi midagi asja. Kui terve poiss kardab tüdrukuid, siis on tema juures mõni asi korrast ära!”

„Pole nii,” pomises Villinger. „Tema ei karda kedagi.”

„Ja miks on ta siis jäänud poisstneheks?”

Villingeri kulmud läksid kipra ja ta pahvis.

Liis jäi jonnakalt jutu juure: „Talusse kuulub perenaine.”

„Seal on me perenaine.”

Villingeri nägu selgus.

Viinapuu väätide vahele ilmus lävele neiu, kel paksud patsid tümber pea keerutatud. Päevitunud näost vaatasiid välja kaks selget silina nagu kastetilgad päikesekäes.

„Päeva, Gota Fiedler,” teretas ta vanameest ja ulatas talle ääreni täidetud napsuklaasi, mille jalg viinast oli niiske. „Ei saanud kohe tulla. Pean nimelt vaatama, et viirav Andresele lahti on, kui ta heinakoormaga tuleb.”

„Tasugu Jumal, Anshel. On see aga hea. Tasugu seda Jumal sulle ja su tulevale kallimale!”

„Oh mine sina! Ikka on sul vaid tühjad naljad suus.”

„Kallim pole sugugi paha ja tühine ei tarvitse ta alati ka olla.”

„Mina ei taha kedagi.”

„Nüüd tunnen elust lõbu! Selline eluvärske tüdruk! Aga nii räägivad nad kõik. Ei kesta kaua — ja pulmad ongi ukse ees.”

„Ehk on sul minu jaoks mõni taskus varuks?” naeris tüdruk. „Jah? Äretu rikas?”

„Miks just rikas? Raha ja varandust on Angela Trümmelil isegi küllalt. Kogu Villingi talu jookseb tal lõpuks kättesse kokku. Noh! Aga ta peab olema kena noormeest, viksitud vurrudega ja —”

„Ara ennast vaeva! Minu käest sa juba oma kupeldamise eest tasu ei saa!”

Tüdruk jooksis tuppa.

Liis vaatas talle järele.

„Kuidas ta on oma ema, vaese Johanna sarnane! — Nagu ei oleks olnudki seitseteistkümmend aastat, kui näen Angelat sinu lävel. See tüdruk, Villinger, sul kauaks majja ei jää!”

„Arvad?”

„Olgu siis, et ta poisse ei salli nagu Andres tüdrukuid. Ja siis on klooster valmis — tore klooster, kus elab üks munk ja üks nunn. Villinger, kanadki naeravad selle üle!”

„Ütlen sulle,” vastas vanamees, kes vihas- tas, pahaselt; „Abielu pole inimeste vahele ühtlaselt jaotatud. Nii võib juhtuda, et mõni noor tüdruk jääb tüdrukuks, kuna Fiedleri-Liis kolmandaga astub altari ette.”

„Nüüd vaja jälle liikuda,” hüüdis Liis naerdes ja tõusis. „Näe, seal tulebki juba kirjakandja teed mõttda, minu kahevärviline kallim, nagu arvasid. Näed, tal on sinu jaoks ka kiri, Villinger.”

Vaheajal oli Angela õigel ajal veel jaole jõudnud, et tulise rutuga avada väravad. Traavides tormas must täkk õue, ja kuigi poiss teda valjusti trpuutas ja koorina otsas ohjad pingule kiskus, edasi veeres vanker üle õue pooleldi kütüni, kuni loom kodu ära tundis ja viimaks norskades peatus.

Kirudes kargas Andres vankrikt maha.

Angela patsutas rahustades kurva hobuse kaela ja võttis tal looga pealt ning rakensdas hobuse vankri eest.

Siis kahmas ta hangu ja hakkas heinu luugi kaudu põõningule pilduma.

„Mis jutlemine see oli ukse ees?” küsis Andres Villinger.

„Fiedleri-Liis. Tead, sel on täna jälle oma päev. Tead juba? Tahab mulle muret- sedita mehe!”

Ta hakkas heledasti naerma.

Andres seisis õhtupäikesega kuma käes kütü- niväraval, tugev mees, kuigi teda veel kut- suti poisiks, pruunid juuksed valgel laubal. Alumine näoosa, mida mitts ei katnud, pais- tis pruunina nagu vana tammepuu. Pruunid olid tal ka silmad ja vurrud.

Ta seisis ikka veel, käed ripakile ja ta unistavast silmad pöördusid ehmunud hüm- mastusega neiu, kel seljas oli õhuke sitsi- kleit.

■ Ta oli Angelat näinud suureks sirguvat esimesest hetkest hakates, mil ta ema ta ilmale tõi ja ise suri. Ja selle pikaldase kasvamise ajal oli ta ikka jäänud lapseks, ta palavasti armastatud, unustamata õe lap- seks. Täna, Angela hüüdu kuuldes, käis taast esimest korda äkki läbi äratundmine, teadmine, et Angela ei olnud enam laps.

Midagi rahutuse, peagu valu sarnast avastas see äratundmine temas, teadmine, et midagi ei püsi, vaid kõik voolab elus. Pähetornavad mõtted halvastas teda. Tema ei olnud vilunud käsi ja pead korruga vaevama, vaid tal oli igal ajal aega olnud neid lahust töötada lasta. Alles Angela häälmehmatas ta mõtetest.

„Laiskvorst! Kas sa täna ei töötagi?“

Pikkamisi, raskepäraselt ronis Andres vankrisse.

„Kui vana sa õieti oled, sina?“

„Lähemal küünlapäeval seitseteistkümmend. Kas sa seda siis ei tea?“

Andres vaatas heinale ja siis tüdrukule. Ja nagu Fiedleri-Liis mõtles ta sellele, kes kord tüel heinakoormal oli seisnud tema kõrval nagu nüüd Angela ja kes nüüd magas kalmistul risti all. Seitseteistkümmend aastat möödunud, ja jälle oli asi nagu tookord; vana valu ja vana rõõm koputasid ta rahulikult voolavale elule ja tuhnisid ta vaikseksjäänud hinge jälle üles. Või ei olnud see mitte sama? Mitte täiesti? Õe rõõmust ta armsama suhtes oli ta soojast südamest osa võtnud; kas võis ta ka ühes Angelaga rõõmustada kallima üle, kelle tüdruk endale kord valis? —

Ta võttis tüdruku pea oma päevitunud käte vahele, mille seesmised küljed olid täis pragusid ja rakke ja vaatas talle lähedalt otse silmadesse.

„Ja usud nüüd, et sul vaja on rutata kallima valikuga, mis?“ küsis ta pikkamisi, ärdalt.

Angela punastas sügavasti.

„Kuidas võid sa ometi nõnda rääkida? See oli ju vaid nali. Ei oskaks enesele iial kujutella aega, mil ma enam ei viibiks Villingeri talus sinu — ja vanaisa juures.“

„Kas tõesti? Tõesti?“

„Ei! vististi mitte. Jumala eest mitte!“

„See on hea. See on ilus! Tüdruk, ole aga tark, ole tark! Ära nõua elult liig palju, ütlen sulle, et sulle midagi jääks. Maailmas on ju nii palju ilusat ja meelitavat sellisele noorele lapsele kui sina. Aga ära haara selle järele, Angela! Ole tark. Vaata iga õnne kõrvale on asetatud must rist, õnnetus, nagu hoiatusemärk! Ära nopi õune, nopid kõik muu kaasa. Sain seda tunda sinu emast. Veel kord ei tahaks ma seda läbi elada. Eks ole, meie juures oli õige kena elada. Ja nii elame edasi, ärme otsime paremat ega ilusamat. Kui aga kõik nii tohib jääda, kuidas ta praegu on, iga asi oma kohal —“

„Vaata, Andres, et sa parajasti sellest räägid, väike muudatus —“

„Mis? Mis sa soovid?“

Andrese silmad suurenesid hirmus ja ta kahvatas.

„Sooviksin meelselt uut tuimajakest,“ pahvatas neiu.

Poiss hakkas lõbusasti naerma, kuid raputas pead.

„Ei, mitte sedagi, mitte sedagi! Peab olema enesega kokkuhoidlik. Ah, kui võiks uks lukustada mõlemale, õnnele ja õnnetusele, kuna neid ju üksteiseta kunagi ei saa omandada! —

Agaga nad vajutasid juba mõlemad tema uksekäepidemele, ja astusid koputamata üle läve.

Tuli nende juure Villinger, kustunud piip suus ja kiri käes.

„Mis on, isa?“

„Annemarie Losinger kirjutab.“

Andres ronis koormalt aegamisi alla: Angela seisis kui post, hang püsti käes „Annemarie?“

„Losinger on läbi. Vana joodik ei jõudnud haigust läbi teha.“

„Jumal olgu ta vaesele hingele armuline,“ pomises Andres.

„Võimalik, et see sünnib,“ vastas Villinger kuivalt; „aga lesele ta võlausaldajad armu ei anna. Müüvad ta maja maha. Losingeri rahvalt ei taha ta midagi vastu võtta, kirjutab. Ja tõsi ka, need kaabakad. Mis sina ütled, Andres?“

„Vaene naine,“ ütles Andres, muud midagi.

„Ta on sinu tütar. Ühest toast võiksime ju loobuda. Mis sa arvad? Kui ta siia võtame? Esimeseks ajaks —“

„Kuidas ise tahad, isa.“

„Noh, see on hea! — Õieti on see vana võlg, mis tasume. Sest, mu poiss, kui kõik oleks läinud nii, kuidas meie arvasime, Annemarie ei oleks nüüd lesk, vaid oleks punapõsine perenaine Villingeri talus.“

Andres ei vastanud midagi. Mõtiskledes vahtis ta tarretult vastasseisvale kuuriseinale, millel ta ette kerkis möödunud aeg, maalides heledaid värve hallile lauale.

Ent Angela oli koorma otsast vupsti maha hüpanud. Kibruskulmel, värisedes ärevusest, seisis ta meeste ees.

„Annemarie tahate võtta meie tallu? On see tõsi?“

Villinger silmitses teda hämmastusega.

„Miks mitte? Tüdruk, rõõmusta ometi! Saad seltsi!“ (Järgneb.)

Tõtt ja nalja.

Prantsuse naljad.

Välkese kohvikus istuvad mõned mehed, kes jutustavad jahilugusid. Marius on neist kõige agaram. Sest tema on sõdurina viibinud Aafrikas.

„Oo!“ hüüab ta. „Oleksite pidanud nägema, kuidas ma läksin kõrbesse jahutama, püss õlal, midagi paha aimamatu, ja siis hüppab, nagu poleks see midagi, äkki pöösaste vahelt välja määratu lövi. Mis oleksite teie minu asemel teinud? Mina — mina tõmban püssi palgesse, sihini ja tapan ta. Aga sada meetrit kaugemal — teine lövi — veel suurem kui esimene! Püss palgesse, sihini, lasen, tapan. Aga kui nüüd usufe, et mul oleks olnud rahu, siis eksite. Teise lasu suits polnud veel hajunud ja minu käted polnud püssi veel lahti lasknud — ilmub kolmas murdja, otsekohe minu ees ja veel suurem! Viivitamata sihini ma ja —“

Samal hetkel ütleb keegi õige tugev mees, kes ühe teise kõrval teise laua ääres istub, sellele mitte just tasa; „Kui ta selle ka veel tapan, siis tõusen ja annan talle mõõda —“

Ja Marius lõpetab silmi pigutamata:

„... ma sihini siis ja — see lask läheb mõõda.“

Tõendatakse, et järgmine vesilus kord tõesti olla olnud ühe Pariisi mehe, ühe Marseille mehe ja ühe Toulouse mehe vahel:

Esimesena jutustab parislane: „Ütelge, mis tahate! Aga mina usun tõesti, et minu perekonnal elupikkuse suhtes rekord on. Kõik minu omaksed on väga vanaks saanud. Üks iädi oli sada aastat, kui suri.“

Mispeale toulouslane naerab: „Sada aastat! Mõni vanadus või asi! Minul oli onu, kes sai sada kaheksateist aastat vanaks.“

Ja ta pöörab marseillase poole: „Ja teie perekond?“

„Minu perekond? — Minu perekonnas pole üldse veel keegi surnud!“

Marius Iromani viibib oma abikaasaga Milhani putes- teil. Kes seal meile läheneb?

„Oh minu hea Olive! Mu armas sõber! Et sind ka kord omelt jälle saab näha!“

„Rõõm on vastastikune, mu sõber. On see aga ka pidupäev!“

„Ja kuidas veel! Seda tuleb pühitseda, nii tõesti kui minu nimi on Marius! Sa tuled omelt meile lõunale. Et mingisugust aga! Tuled! Mis, ei taha? Noh, küll me sind juba oskame toita. Mis sa arvad väikesest eelsöögist, ütlema: ausiritest? Mis? Siis kalasupp, siis tosin nepe laual, mis? Kurke mitte unustada, muldugi? Siis kitse küpsis, nii et laku sõrmed puhjaks —“

„Hea sõber, tõesti, sa teed mu suu vesiseks. Sellele vastu panna —“

„Kannata veel! Nüüd tulevad veel järeldoad. Järeldoogadena —“

Siin tunneb, et naine teda varukast tõmbab:

„Aga sa tead ju, et meil midagi kodus ei ole, välja arvatud eilne supp, mida võime soojendada. Ja raha pole meil ka.“

„Võtku põrgel.“ kisendab Marius. „Jäta minu rahule, jah? Sa ju näed, et ma ainult räägin —!“

Marius tuleb jahilt. Seisatab härra Poullite tubaka- kaupluse ees, kes jaht suhtes temale on suurimaks konkurendiks.

„Noh. mu armas Poullite! Juba tagasi? Kas nägite mõnda jänest?“

„Täna mitte. Ja teie?“

„Täna ka mitte ahnusiki, aga eile! Seda oleksite pidanud nägema, armas sõber? Sellist jänest ei lasta iga päev. Kuus kilo kaalus ta, ei mitte valelada.“

„See on peagu sama raske, kui ma tunaella lask- sin.“

„Mis?!“

„Seitse kilo!“

Marius sügab kukalt ja ütleb siis äkki:

„Võitaks põrgel, mu armas Poullite! Oleksin pida- nud laskma teid esimesena rääkida!“

Teatris.

Tõstses näitemängus pidi vang kirja, mis vangla- ülem talle tõi, valjusti ette lugema. Et osa mitte pähe õppida, oli näitleja harjunud, et temale anti tõesti kiri, mida ta tõrvises vaid ette lugeda.

Kord aga arvas vanglaülem vajalikuks nalja teha ja ulatas vangile kirja asemel valge paberilehe.

Vang hakkaks peaaegu lugema, kuid ehmatus hetke, toibus aga kohe jälle ja hüüdis:

„Hei, vanglaülem!“

„Mis on?“

„Pean teile midagi tunnistama. Olen alamas soost ja pole õppinud lugema. Kas oleksite nii lahke, ja tutvustaksite mind selle kirja sisuga?“

Nüüd oli vanglaülem osa esitaja ise oma võrgus kinni, kuid oskas ennast sama osavasti aidata. Oiles vehkinud kirjaga rahutult, ütles ta:

„Noh, mingipärast. Aga ma pean esili minema ja oma prilliid tooma.“

Ta lahkus ja tõi ühes prillidega kaasa ka õige kirja.

Mõtlemisevabadus.

„Armas mees, ma mõlen uuele kübarale, mis lau- lupeol võiksin pähe panna!“

„No see on odav, mu armas.“

„Kuidas nii?“

„Noh, mõtlemine ei maksa ju midagi.“

Varandus.

Ihnus maitis melsa poliitilise raha.

Mõne päeva pärast tuli ta oma varandust jälle van- tama, kuid ei leidnud kätte enam kohta, kuhu ta oma raha oli matnud. Nüüd valdas teda meeletust ja ta suust tuli karjatus.

Rändaja kes parajasti mõõdus, küsis tal selle põh- just, ja ihnus jutustas talle, milline äpardus teda ta- banud. Mispeale rändaja ütles.

„Võtke see kivi ja maika ta oma raha asemel maha. Temast on teil samapalju kasu kui teie varjatud raha- varandusest.“

Rahukohtus.

Kohtunik; „Teie olete nimetanud tunnistajat kaabakaks. On teil veel midagi tema kohta üelda?“

Kaebealune: „Paljugi, aga see läheb mulle liig kalliks?“

FOTO-ATELJEE

Parikas
TALLINNA

Kuninga tän. 1

Moodsad kunstilised
portreed, grupid, suurendused.

Tehnised ja reklaam-võtted.

Fotoamatööride võtete asjatund-
lik väljatöötamine.

Mõõdukad hinnad.

Kirjuseep

„MARMOR”

on lühikese ajaga saanud igas majas
esimese järgu tarbeaineks, sest

Kirjuseep Marmor — vahutab hästi.

Kirjuseep Marmor kulub äärmiselt
vähem.

Kirjuseep Marmor — on hea lõhnaga.

Kirjuseep Marmor'iga — pesu pestes
jäab pesu värskeks, lõhnavaks ja valgeks.

Tähelepanu: Iga tükk kannab templit
„MARMOR“. Ilma selle templita ei
lase vabrik ühtki tükki müügile.

Seebi- ja soodaabrik
PH. VAHTRIK ja J. MOOSTE,

Tallinnas, Paldiski mnt. 46,
tel. 432-40.

Kui vajate uut kummi, — ostke

FISK

sest Fisk õhulsõidu (Air-Flight) kummi on vas-
tupidav ja odav kasutamises.

Peaesindaja:

O.-ü. TILGA & Co.

Vene tän. 13, Tallinnas, tel. 437-18.

Ainult „ROMAAN“

pakub Eesti lugejale tõesti põnevat ja huvitavat, kuid seejuures alati kõrgeväärtuslikku lugemismaterjali — kõige rahvusvahelisemas ja mitmekesisemas valikus.

Ainult „ROMAAN“

on pikapeale vallutanud kõik seltskonnakihid ja teinud neist ustavad lugejad oma heas valikus ja kõrge tasapinnaga toimetatud järjekindlasti 2 korda kuus ilmuvatele numbritele.

Ainult „ROMAAN“

annab odava hinna eest (35 senti number) romaane, novelle, jutustisi ning luulet ja rohkesti pilte päevasündmusist, loodusest ja kunstist, sest

**ainult „ROMAAN“ toetab
kõogu Eesti lugev rahvas.**